

KYRÖSKOSKI

Hämeenkyrö

Rakennusinventointi 2001

Osa I

Ala-harju, Korkomäki, Koulukatu, Paukunperä

Valokuvat Kirsi Niukko

Tampereen museot
Maakunnallinen yksikkö

2001
FM Kirsi Niukko

KYRÖSKOSKI
Hämeenkyrö

Rakennusinventointi 2001

FM Kirsi Niukko
Tampereen museot
Maakunnallinen yksikkö

Sisällys

Hämeenkyrön Kyröskosken rakennusinventointi

Osa I

Ala-harju, Korkomäki, Koulukatu, Paukunperä

1. Inventoinnin tausta, tavoitteet ja toteutus	1
2. Inventoidut alueet	1
3. Alueen historiaa	2
4. Inventoinnin tulokset	3
5. Erikseen arvatut kohteet	7
6. Päätelmiä inventoinnin pohjalta	8

Alueinventointi Ala-Harju **10**

Koivuniemi	13
Lehtorinne	15
Mäki	17
Niittunen	20
Salomäki	23
Niittymaa	25
Alatie	28
Timola	30
Lehtola	33
Oma I	35

Alueinventointi Korkomäki **38**

Federleyn huvila	41
Kivipari	44
Korkola	46
Oy Kyro AB	48
Puistopari	51

Alueinventointi Koulukadun asevelikylä **53**

Hietikko	56
Järvimaa	58
Katajisto	60
Koivikko	62
Koivumäki	64
Manula	66
Mäkirinne	69
Salonen	71
Takahuhta	73
Rajamaa	75
Suopelto	77

Alueinventointi Paukunperä 79

Joukola	81
Karmakka	83
Lahti	85
Mäki	87
Mäkirinne	89
Piikkilä	91
Pusa/Koskinen	93
Setälä	95

**Osa II
Selvaag, Vanha Tori, Ylä-harju**

Alueinventointi Selvaagin mäki 97

Hennala	100
Koski 1/2	102
Koski 2/2	106
Harjunsivu	108
Pajamäki	110
Suoranta I	113
Toorninmäki	115
Ylätalo	118

Alueinventointi Vanha Tori 120

Aho	123
Hietala	126
Kainola	129
Koskimaa	132
Tasanne	134
Viiskulma	137
Äyräs	139

Alueinventointi Harju/Poussanharju/Ylä-harju 141

Hakala	144
Harjunpää	146
Harjurinne	148
Hietämäki	151
Hirvonen	153
Kaivokulma	155
Kangasniemi	157
Kukkula	159
Käkelä	161
Mäki I	163
Mäki II	165
Oma	167
Palomaa	170
Pelttari	172
Pihakoivu	174
Rekola	176
Rinteenpää	178
Santakari	181
Santämäki	184
Toimela	187
Välimaa	189

HÄMEENKYRÖN KYRÖSKOSKEN RAKENNUSINVENTOINTI

KYLÄT: JÄRVENKYLÄ, KOSTULA, MYLLYMÄKI, PAPPILA

ALUEET: ALA-HARJU, KORKOMÄKI, KOULUKATU, PAUKUNPERÄ, SELVAAG, VANHA TORI, YLÄ-HARJU

1. Inventoinnin tausta, tavoitteet ja toteutus

Kyröskosken vanhan rakennuskannan kulttuurihistoriallinen rakennusinventointi suoritettiin Kyröskosken perinneyhdistys ry:n tilauksesta. Inventointi käsitti alueet, joiden yhteisenä nimittäjänä on Kyröskosken paperitehdas, vuodesta 1941 lähtien Oy Kyro Ab. Kaikki inventoidut alueet ovat tehtaan eri aikoina perustamia työntekijöiden asuinalueita. Harjun alueella asuneet tehtaan työntekijät olivat lisäksi mäkitupalaisia. Tehdas myötävaikutti myös heidän asumiseensa, vaikka maanvuokrasopimukset laadittiinkin useimmiten itse kantatalojen kanssa.

Työn tavoitteena oli selvittää alueen rakennetun kulttuuriympäristön rakennushistoriallisia, historiallisia ja maisemallisia arvoja. Inventoitavat rakennukset ovat yleensä ennen vuotta 1940 rakennettuja. Kyröskosken kohdalla päädyttiin kuitenkin inventoimaan myös nk. Selvaagin talot, jotka on rakennettu 1950-60-lukujen taitteessa sekä Koulukadun asevelikylä 1940-luvun puolivälistä. Alueilla on kulttuurihistoriallista arvoa osana teollisuustajaman kerroksista historiaa.

Rakennusinventointi suoritettiin Museoviraston 1970-luvun loppupuolella laatiman kohde- ja alueinventointiohjeen mukaisesti. Lomakkeet mukailtiin atk-tietokantaan soveltuviksi. Lisäksi kaikista kohteista laadittiin erillinen liite, johon on pyritty keräämään tietoa niin rakennusten pohjakaavoista kuin sijainnistakin. Lisäksi kohteista otetut kuvat on pinnakkaisvedoksiksi kehitettyinä liimattu liitelomakkeeseen. Alkuperäisiä materiaaleja säilytetään Tampereen museoiden maakunnallisessa yksikössä. Hämeenkyrön kunnassa rakennusinventointia ei aiemmin ole suoritettu.

2. Inventoidut alueet

Inventoiduista alueista osa kuuluu valtakunnallisesti arvokkaaksi määriteltyyn kulttuuriympäristöön. Valtakunnallisesti merkittävä alue on lisäksi Museoviraston inventoima Kyröskosken paperitehtaan eli Oy Kyro Ab:n rakennuskokonaisuus, joka ei kuulunut tämän inventoinnin piiriin. Kyröskosken keskusta on mainittu myös Pirkanmaan seutukaavaliiton aluevarausluettelossa. Luetteloissa on viimeistään 1981 vuodesta lähtien mainittu tehdasrakennusten lisäksi kaikki erillisiksi rakennuskokonaisuuksiksi muotoutuneet työnjohtajien, mestarien, työläisten jne. asuinrakennukset, yhteensä useita kymmeniä rakennuksia. Näistä kaikki edelleen jäljellä olevat inventoitiin. Alueita olivat Alaharju, Korkomäki, Koulukatu, Paukunperä, Selvaag, Vanha tori ja Yläharju.

Inventoidut kohteet sijaitsevat pääsääntöisesti keskustaajamassa, neljän eri kylän, Järvenkylän, Kostulan, Myllymäen ja Pappilan, alueella. Kylien sisällä kohteet jäsentyvät lisäksi erillisiksi kokonaisuuksiksi. Keskustaajaman ulkopuolelta inventoitiin lisäksi kaksi kohdetta. Toinen niistä oli itseoikeutetusti vuonna 1775 perustettu Kosken torppa, joka edustaa alueen varhaisinta asutushistoriaa ja aikaa ennen teollisuuskulttuurin syntyä. Inventoituja alueita oli yhteensä seitsemän ja kohteita 70. Laajin alue oli nk. Yläharjun eli Poussan harjun alue, joka kokonaisuudessaan sijoittuu Kostulan kylään. Siinä inventoituja kohteita oli 24. Vähiten inventoituja kiinteistöjä oli Korkomäessä eli viisi (5) kohdetta.

Purettuja kokonaisuuksia ovat mm. nk. Petsamon rakennukset sekä Mestarien talot. Näistä Petsamon alue sijaitsi nykyisen Selvaagin mäen itäreunalla, niinkään jo purettujen kansakoulun ja opettajien asuntolan sekä seurojen talon läheisyydessä. Lisäksi samalla alueella sijaitsi vanha urheilukenttä, jolle myöhemmin rakennettiin osa nk. Selvaagin taloista. Muu osa alueesta on puskittuneena ja rakentamattomana jäljellä muistuttamassa vanhoista pihapiireistä ja puutarhoista. Alueella kasvaa vielä puutarhakasveja, omenapuita sekä marjapensaita. Myös suuret lehtipuut ja polut ovat jäljellä. Samoin osa rakennusten nurkkakivistä. Mestarien talot

sijaitsivat Puistolan rakennuksen pohjoispuolella. Neljä mansardikattoista, arkkitehti Birger Federleyn suunnittelemaa rakennusta purettiin 1980-luvulla parkkipaikan tieltä.

3. Alueen historiaa

Kyröskosken ympäristö oli alun perin Hämeenkyrön pitäjän Järvenkylän, Kostulan, Myllymäen ja Pappilan kylien sekä Viljakkalan pitäjän Nikkilän ja Sonnun kylien metsä- ja peltomaata. Asutus oli harvaa. Inventoidun alueen kohdalla sijaitsivat vielä 1850-luvulla vain Myllymäen Eljaalaan kuuluneen Korkomäen torppa ja Pappilan kylään kuuluneen Kosken torppa peltoineen. Lisäksi alueella oli mäkitupia, joiden sijaintia ei vanhoihin karttoihin ole tavallisesti merkitty lainkaan. Alueen läpi kulki keskiaikainen, Suomen vanhimpaan tiestöön kuuluva Hämeenkankaan tie. 22 metriä korkean Kyröskosken vesiputouksen rannoilla oli vesimyllyjä, joiden käyttäjinä olivat paitsi Hämeenkyrön kylien talot ja torpat, myös jotkin naapurikuntien, mm. Ikaalisten talot. Kosken itärantaa pitkin kulki entinen Viljakkalantie, joka poistui käytöstä vuonna 1953 uuden tien valmistuttua. Tie mutkittellee kosken itärantaa pitkin nk. Iso ahde-nimisenä jyrkkänä mäkenä. Tietä pitkin kuljettiin myös myllyille. Kyröskosken tehtaan toiminnan laajentuessa, myllyt vähin erin purettiin. Kosken rannoilla on kuitenkin vielä jäljellä, vanhan luonnonkivien vahvistetun, tukinuittoradan paikkeilla, myllynkivien kappaleita. Entisen Kosken torpan myllyn paikalla sijaitsevalle näköalatasanteelle on niinkään jätetty muistoksi kaksi myllynkiveä.

3.1. Kyröskosken taajama alkoi muotoutua 1800-luvun loppuvuosina Kyröskosken paperitehtaan ympärille. Jo 1800-luvun puolivälin paikkeilla perustivat viisi Tampereen Finlaysonin puuvillatehtaan työnjohtajaa puuvillatehtaan. Tehtaan toiminta loppui kuitenkin nopeasti. Sen jälkeen perustettiin Kyröskosken paperitehdas, joiden omistajina olivat Hammaren & Co. Puuvillatehtaan työntekijöinä toimivat lähitorppien asukkaat. Paperitehtaan laajentuessa työntekijöitä alkoi muuttaa muualta. 1800-luvun loppuvuosina harjun rinteille alkoi muodostua mäkitupa-asutusta. Vanhimmat alueen rakennukset ovat 1890-luvun loppuvuosilta. Harjun asutus jakautuu sijaintinsa mukaan Ylä- ja Alaharjuksi. Niistä Yläharju kuuluu Kostulaan ja Alaharju Järvenkylään. Vuodesta 1953 lähtien alueen on katkaissut uusi Viljakkalantie, joka kulkee suurinpiirtein kylien rajalla.

Nämä vanhimmat tehtaan työntekijöiden asuinalueet muodostivat mäkitupa-alueen. Asukkaat solmivat maanvuokrasopimuksia Järvenkylän Alasen ja Kostulan Poussan kanssa. Vuokrana asukkaat tekivät taksvärkkitoita kantataloihin. Alueen kehittyessä alettiin puhua taajaväkisestä yhdyskunnasta ja jopa kauppalan perustamisesta. Osa mäkituvista sijaitsi nk. keskustan alueella, osa jäi rajojen ulkopuolelle. Maa-alueiden myyntiä säätelivät taajamille säädetty maanmyyntilaki. Keskustan alueella sijaitsivat ”kaupunkilaisten” mäkituvat joutuivat odottamaan asuinalueidensa lunastamislupaa jopa 1960-luvun alkuun asti, ja pääsääntöisesti vuoteen 1956. Sen sijaan alueen ulkopuolella sijaitsivat ”maalaisten” mäkituvat saivat itsenäistyä torpparilain (1918) perusteella jo paljon aiemmin. Länsipuolen raja kulki pystysuuntaan, nykyisen Rinnentien Hakalan kiinteistön paikkeilla.

Kyröskosken tehdas alkoi jo varhain osallistua työntekijöidensä elämään vuokraamalla maa-alueita asuntoja varten. Myös rakennustarvikkeet ja jopa rakentajat hankittiin tehtaan puolesta. Työntekijöille perustettiin myös kansakoulu 1900-luvun alkuvuosina. Koulu oli tehtaan omistama vuoteen 1921 asti, jolloin se siirtyi kunnalle. 1920-luvulta lähtien tehtaan ammattityömiehille alettiin suunnitella asuinalueita. Arkkitehteina toimivat Tampereen kaupunginarkkitehdit Birger Federley ja Bertel Strömmer. Tehtaan johtajille, virkamiehille rakennettiin Korkomäkeen 1920-luvulla kaksi mansardikattoista huvilamaista asuinrakennusta. Niistä toinen purettiin 1970-luvulla, toinen on edelleen jäljellä alkuperäisessä asussaan. Lisäksi sen eteläpuolella rakennettiin 1930-luvulla kaksi Bertel Strömmerin suunnittelemaa kahden perheen asuinrakennusta. Strömmer suunnitteli lisäksi 1940-luvulla Korkolan ja Metsolan asuinpienkerrostalot. Korkomäen aluetta rakennettiin vuoteen 1976 asti, jolloin viimeinen asuinrakennus valmistui.

Paukunperän ammattityömiehille suunniteltu asuinalue rakennettiin myös kahdessa eri vaiheessa. Ensimmäiset Federleyn suunnittelemaat asuinrakennukset ovat 1920-luvulta ja Strömmerin suunnittelemaat neljä samantyylistä rakennusta vasta 1940-luvulta. Mestareille

rakennettiin omat asuntonsa 1920-luvulla. Samoin työläisille rakennettiin oma Petsamo-niminen asuinalue kansakoulun ja urheilukentän läheisyyteen. Alueelle rakennettiin 1950-60-lukujen taitteessa norjalaisen arkkitehti Selvaagin suunnittelemat neljän perheen kaksikerroksiset, rankorakenteiset puutalot tehtaan työnjohtajien asunnoiksi. Vanhinta rakennuskulttuuria edustava rakennuskanta purettiin alueelta vähitellen. Urheilukenttä jäi kahden asuinalueen eteläreunalla sijaitsevat rakennuksen alle kenttämäiseksi pihamaaksi. Koulurakennus ja seurojentalo purettiin niinikään. Vuonna 1994 purettiin vielä opettajien asuntola ilmeisesti melko hyväkuntoisena. Jäljelle jäi alueen itäreunalla edelleen selvästi asumisesta ja vanhoista pihapiireistä muistuttava kasvusto suurine lehtipuineen, omenapuineen, ruusu- ja marjapensaineen sekä villiintyneine perennakasveineen ja polkuineen.

Kyröskosken tehdas lunasti 1940-luvulla sodasta palaaville tehtaan työntekijöilleen nykyisen Koulukadun alueen, jolla ennen sijaitsi mm. Naistenniitty-niminen niitty. Eteläosastaan alue on soista metsää. Kadun itäpäähän oli jo 1930-luvulla perustettu Koivikko- ja Suopelto-nimiset kinteistöt, jotka edelleen ovat jäljellä. Niistä Suopelto on kahden viime vuoden sisällä kunnostettu alkuperäistä tyyliä kunnioittaen .

Pitkän kadun varren eteläpuoli rakennettiin kokonaisuudessaan vuoden 1945 paikkeilla. Kiinteistöt sijoittuvat kahden kylän, Kostulan ja Järvenkylän alueelle. Tehdas osallistui tuolloin sekä materiaalien hankintaan että rakennusten suunnitteluun. Tyyppiirustusten mukaan laadituissa piirustuksissa pohjakaava on sama. Tehdas myös toimi rakennuslainojen takaajana. Onpa jollakin asukkaalla vielä lapsuusmuistoissaan muuttomatka uuteen rakennukseen tehtaan järjestämällä hevoskyydillä. Kaikki tuolloin perustetut kiinteistöt ovat edelleen jäljellä. Osa rakennuksista on verraten hyvin säilynyt, mutta yksikään ei enää ole täysin alkuperäisessä asussaan.

3.2. 1900-luvun vaihteessa harjun juurelle ja Alaharjun alueelle alkoi kehittyä kauppakeskus. Alueen eteläreunalla sijaitsi tori. Pieniä kauppoja ja leipomoita ym. liikkeitä perustettiin runsaasti. Muistissa ovat edelleen mm. Väinäsen kauppa ja Vuorenojan leipomo, vaikka Väinäsen paikalla on enää tyhjä tontti ja Vuorenoja on jo pitkään ollut yksityisenä asuinkiinteistönä. 1900-luvun alkuvuosina alettiin myös osuustoiminta, jonka tuloksena perustettiin osuusmeijeri sekä osuuskauppa. Meijeri rakennuksineen on jo purettu. Osuuskaupan vanha leipomo Rinnetiellä on kuitenkin yhä jäljellä. Samoin vuonna 1928 rakennettu uusi leipomorakennus, joka edustaa puhdaspiirteistä 1920-luvun klassismia. Oma I-nimisessä kiinteistössä sijaitseva tiilirunkoinen leipomorakennus on tontillaan yksin, kun sekä kaupan että varaston rakennukset on ympäriltä purettu. Maakunnallisesti arvokas, alkuperäisessä asussaan oleva leipomorakennus itse on niinikään jatkuvasti purku-uhanalainen.

4. Inventoinnin tulokset

Inventointikohteita oli 70. Ne jakautuvat neljän kylän, Järvenkylä, Kostulan, Myllymäen ja Pappilan, alueille. Kylien sisällä muodostettiin seitsemän erillistä aluetta. Kylien varsinaiset kantatalot sijaitsevat taajama-alueen ulkopuolella, eikä niistä inventoitu yhtäkään. Kaikki inventoidut kiinteistöt olivat joko entisiä mäkitupia tai muita alun perin kantataloista vuokratuilla alueilla sijainneita asuin- tai liikekiinteistöjä. Kaikkien kiinteistöjen historia on osa Kyröskosken paperitehtaan historiaa.

Kokonaisuutena parhaiten säilynyt on Myllymäen kuuluva Paukunperän alue, jonka kaikki asuinrakennukset ovat jäljellä lähes alkuperäisissä asussaan. Alue kuului Oy Kyrö Ab:lle vuoteen 1984, jolloin kaikki kiinteistöt lohkottiin ja myytiin asukkaille. Yhdessä Bertel Strömmerin suunnittelemassa 1940-luvulla rakennetussa rakennuksessa on ikkunat vaihdettu todennäköisesti lohkomisvuoden paikkeilla. Yhden sivun ikkunat on vaihdettu myös yhteen Birger Federleyn suunnittelemaan ja 1920-luvulla rakennettuun asuinrakennukseen. Lisäksi kahdessa rivissä sijainneiden rakennusten keskellä kulkevan Paukunperäntien molemmin puolin kasvanut koivukuja kaadettiin. Rakennuskokonaisuus on vähintään maakunnallisesti, mahdollisesti jopa valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä.

Myllymäen kylään kuuluvan Korkomäen, vuonna 1996 Oy Kyrö Ab:sta lohkotulla alueella, on säilynyt lähes alkuperäisessä asussaan Birger Federleyn 1920-luvulla suunnittelema Federleyn huvila. Toinen samantyylinen rakennus purettiin 1970-luvulla uudisrakennuksen tieltä. Lisäksi

säilyneitä rakennuksia ovat Bertel Strömmerin suunnittelemat , 1930-luvulla rakennetut, suuret, huvilamaiset, kahden perheen asuinrakennukset. Alueelta inventoitiin myös Korkolan kahdeksan perheen asuinpienkerrostalo sekä Koskilinna, 1940-luvun taitteessa valmistunut seurojentalo. Alue on merkitty valtakunnallisesti arvokkaaksi aluekokonaisuudeksi.

Korkomäen alueella sijaitsevat myös edelleen Oy Kyro Ab:n omistuksessa olevat, entisen Kyröskosken tehtaitten maatalan kaksi tuotantorakennusta, jotka sijaitsevat aivan Valtakadun varrella, vastapäätä Koulutien risteystä. Rakennukset suunnitteli tamperelainen arkkitehtitoimisto Frosterus & Gripenberg.

Vuonna 1921 rakennettu vinkkelinmallinen, säterikattoinen talli- ja navettarakennus on ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Samoin vuonna 1927 rakennettu kuivausräikkö, jonka Oy Kyro Ab vuokrasi Kyröskosken perinneyhdistys r.y:n näyttelytiloiksi. Rakennukset sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaassa kulttuuriympäristössä ja edustavat erikseen arvotettuina maakunnallisesti arvokasta rakennuskulttuuria.

Kuva 1. Kyröskosken tehtaitten maatalaan kuulunut navetta- ja tallirakennus v. 1921.

Koulukadun varteen 1940-luvulla perustetusta asevelikylästä inventoitiin kuusi asevelitaloa. Kadunvarsi on suullisen tiedon mukaan jaettu Yläkylään, Keskikylään ja Alakylään, joka sijaitsee kadun itäpäässä. Yläkylästä inventoitiin yksi kiinteistö, joka inventointihetkellä oli ulkoisesti alkuperäinen. Sen ikkunat kuitenkin vaihdettiin loppukesästä ja kadunvarren ainut alkuperäisen asunsa säilyttänyt rakennus on enää jäljellä valokuvissa. Keskikylästä inventoitiin Manulan ja Salosen kiinteistö. Lisäksi 1950-luvulla perustettu Mäkirinteen kiinteistö. Näistä Mäkirinne on ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Alakylän alueelta inventoitiin Järvimaan ja Koivumäen kiinteistöt sekä jo ennen sotia rakennetut Suopellon ja Koivikon kiinteistöt.

Koulukadun varrella on suoritettu kunnostustöitä samoihin aikoihin useissa kiinteistöissä. Asuinrakennuksia on vuorattu pienin mineriittilevyin 1960-70-lukujen taitteessa. Myös kuisti on uusittu monessa kadunvarren asumuksessa. Laajennuksia tai korotuksia rakennuksiin on tehty harvemmin ja vasta myöhemmin. Ikkunoita on vaihdettu varsin harvoin. Yhden rakennuksen vuoraus on vaihdettu rappaukseksi. Kadunvarren yleisilme on pääsääntöisesti melko hyvin säilynyt. Alue edustaa paikallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä. Erikseen arvotettuina muilla kohteilla oli maisemallinen arvo, Mäkirinteen kiinteistöllä paikallinen.

Vanha tori on ollut inventoiduista alueista kaikkein suurimman muutoksen kohteena. Entisen torin ympäristön liikerakennuksista suurin osa on purettu. Jäljellä olevat ovat kuitenkin varsin hyvin säilyneitä. Torin eteläreunalla sijaitseva Kainolan kiinteistö, entinen Olga Olinin kangas- ja vaateliikkeen rakennus, on säilynyt jonkin verran muutettuna omalla, omenapuiden ja koivujen reunustamalla tontillaan. Rakennuksen julkisivuun on tehty joitakin muutoksia 1950-luvulla, jolloin Hämeenkyrön säästöpankki perusti sinne konttorin. Sen ympäristössä on hoitamaton kenttä sekä puskittuneita tontteja. Kainolan kiinteistö on paikallisesti arvokas.

Kuva 2. Kainolan v. 1932 perustettu kiinteistö entisen torin reunamilla. Tyhjällä tontilla sijaitsi ennen nk. Pelmarin talo

Torin pohjoisreunalla, Sepänkadun varrella sijaitsee Tasanteen 1910-luvulla perustettu asuin- ja liikekiinteistö. Mansardikattoisen rakennuksen suunnitteli hämeenkyröläinen Juho Mäkipää ja rakensi hänen veljensä Kalle Mäkipää. Rakennus on lähes alkuperäisessä asussaan ja sillä on keskustaajaman vanhana hyvin säilyneenä liikerakennuksena maakunnallista arvoa.

Maakunnallisesti arvokas on niinkään 1930-luvulla Hammareninkadun varteen rakennettu Hietalan klassistishenkinen liike- ja asuinrakennus, joka ulkoisesti on alkuperäisessä asussaan. Lisäksi torin ympäristössä on Koskimaan ja Äyräksen eli entisen "Vuorenojan leipomon" kiinteistöt, joista Koskimaa edustaa paikallisesti arvokasta rakennuskantaa.

Vanhan torin alueeseen liitettiin myös kaksi Hammareninkadun alkupäässä sijaitsevaa kiinteistöä entisen nk. Girsin kulman alueelta. historiallisesti arvokkaan Viiskulman, I. Väisäsen valokuvaamon kiinteistön paikalla sijaitsi alueen vanhin tehtaantyöläisen asunto, jonka rakensi todennäköisesti jo 1860-luvulla David Girs-niminen Finlaysonin puuvillatehtaan entinen työntekijä tullessaan töihin Kyröskoskelle perustettuun puuvillatehtaan. Mökki on jo purettu kauan sitten, mutta paikka on edelleen jäljellä asuttuna. Sen eteläpuolella sijaitsee 1800-luvun lopulla perustettu Ahon kiinteistö, jossa sijaitsi 1930-luvulle asti Ahon ruumisarkkuliikkeen verstaas. Asuinrakennus on peruskorjattuna jäljellä. Kiinteistöllä on paikallista arvoa.

Alaharjun alue edustaa mäkitupa-asutusta. Alue kuuluu Järvenkylään ja alun perin se kuului Alasen kantatalolle. Mäkituvat perustettiin 1800-1900-luvun vaihteessa. Maanvuokrasopimukset laadittiin kirjallisina useimmiten vähintään 25:ksi kerrallaan. Alueelta on purettu joitakin kiinteistöjä. Lisäksi 1950-luvulla on rakennettu muutama uusi. Mäkitupien lisäksi Alaharjun alueella sijaitsee Osuuskaupan leipomo.

Alaharjun alueen rakennukset edustavat hyvin kerroksista rakennuskulttuuria. Muutoksia ja kunnostusta on tehty runsaasti eri aikakausina. Alkuperäisin inventoiduista mäkituvista oli Alatie kiinteistö, joka on ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Sen perustuksena on lyhyt luonnonkivipylväs. Vuoraus on peiterimoin päällytettyä pystylautaa. Myös Jugendhenkisin vuorilaudoin vuoratut ikkunat ovat alkuperäiset. Alueella on 1930-luvun tietämällä kunnostettu rakennuksia ja mm. Ylänurmen ja Lehtorinteen asuinrakennuksista lienee tuolta ajalta peräisin oleva mansardikatto. Vaikutteita lienee saatu Kyröskosken tehtaiden työsuhteasunnoista. Muutoksia on tehty myös 1950-luvulla, jolloin mm. Lehtolan kiinteistössä sijaitseva Säipän vaateliikkeeseen rakennettiin siipirakennus. 1960-luvulla Lehtorinteen kiinteistö peruskorjattiin. Myös ikkunat vaihdettiin tuolloin ajanmukaisiin. Ylänurmen kiinteistö peruskorjattiin ja osittain muutettiin 1980-luvulla.

Lisäksi alueelle kuuluu mm. Mäen kiinteistössä sijainnut entinen suutari Grönlundin asuin kiinteistö, jonka asuinrakennus on 1930-luvun asussa. Alaharjun aluetta yhdistää

puistomaisen runsas puutarha, joka ilman väliaitoja tai muita erottavia rakenteita yhdistää kiinteistöjen pihapiirit toisiinsa. Aluetta halkoo kaksi katua, Sepänkatu ja Myllärinkatu. Itäreunaa pitkin kulkee Hammareninkatu.

Kuva 3. Lehtorinteen kiinteistö
Alaharjun alueella, puutarhan
ympäröimänä.

Yläharjun alue sijoittuu kokonaisuudessaan Kostulan kylään. Sieltä inventoitiin 24 kohdetta. Rakennuskanta on kerroksista, eri aikoina kunnostettua, lisärakennettua ja korotettua. Alkuperäisinpäinä ovat säilyneet Korpikaivontien ja Rinntien risteyksen alueen entiset mäkituvat, mm. Harjurinteen ja Kangasniemen kiinteistöt. Muutoksia on tehty alueella runsaasti 1960-70-lukujen tietämillä. Tuolloin Harjurinteenkin päärakennukseen on vaihdettu osa ikkunoista. Alkuperäinen ilme on kuitenkin säilynyt. Samoihin aikoihin on tehty muutoksia Kangasniemeenkin. Oman kiinteistössä sijaitsee entinen Osuuskaupan leipomo, joka peruskorjattiin 1990-luvulla ja maalattiin keltaiseksi alkuperäisen punaisen sijaan. Alkuperäinen tyyli on kuitenkin säilytetty. Oman länsipuolella sijaitsee Rinteenpään kiinteistö, jonka kahta asuinrakennusta on eri aikoina kunnostettu. Myös rinnetien alkupäässä on paikallisesti arvokkaita kiinteistöjä, mm. Hakala sekä tien keskivaiheilla Peltari ja Rekola.

Teiden varsien rakennuksia on kunnostettu erityisesti 1960-70-lukujen paikkeilla. Monen rakennuksen suurin muutos on mineriittivuoraus. Sekä Rinnetie että Harjutien ja Korpikaivontien varrella on poikkeuksellisen runsaasti mineriittilevyin vuorattuja rakennuksia. Osaan on myös vaihdettu 1960-70-lukujen tietämillä ikkunat. Laajennuksia tai korotuksia ei ole tehty juuri lainkaan.

Kuva 4. Rinnetien keskipaikkeilla
sijaitsevat Peltarin ja Rekolan
sekä Toimelan kiinteistöt

Selvaagin alueeseen kuuluivat nk. Selvaagin talojen lisäksi Pajamäen ja Hennalan kiinteistöt sekä Harjunsivu ja Ylätalo ja Pappilan kylän inventointikohteet, Koski ja Suoranta I.

Selvaagin talot edustavat alueen toista kerrostumaa. Alue oli ennen vanha kansakoulun ja urheilukentän paikka. Vanhoista pihapiireistä on enää jäljellä puutarhakasveja, pihapuita ja perustuskiviä.

Kuva 5. Vanhojen lehtipuiden varjosta kuvattuna 1950-luvun loppuvuosina rakennettu tehtaan työnjohtajien asuinrakennus, joka sijaitsee vanhalla urheilukentällä.

5. erikseen arvotetut kohteet

Arvottaminen koskee sekä yksittäisiä rakennuksia, kokonaisia kiinteistöjä ja lopulta myös aluekokonaisuuksia. Arvion kohteet jaettiin neljään eri luokkaa: valtakunnalliseen (V), maakunnalliseen (M), paikalliseen (P) ja maisemallisesti/ historiallisesti (M/H) arvokkaisiin. Myös alueet arvotettiin samalla asteikolla. Aluerajaukset ovat nähtävissä alueinventointikartalla.

Alaharju:	1. Alatie	P	Korkomäki	1. Federleyn huvila	M
	2. Koivuniemi	P		2. Kivipari	M
	3. Lehtola			3. Korkola	P
	4. Lehtorinne	m/h		4. Koskilinna	P
	5. Mäki	P		5. Oy Kyro Ab	M
	6. Niittunen			6. Puistopari	M
	7. Oma I	M			
	8. Salomäki	m/h			
	9. Timola	M			
	10. Ylänurmi	P			
Koulukatu	1. Hietikko	P	Paukunperä	1. Joukola	M
	2. Järvimaa	m/h		2. Karmakka	P
	3. Katajisto	m/h		3. Lahti	P
	4. Koivikko			4. Mäkirinne	P
	5. Koivumäki	m/h		5. Mäki	M
	6. Manula	m/h		6. Piikkilä	P
	7. Mäkirinne	P		7. Pusa/ Koskinen	M
	8. Rajamaa	P		8. Setälä	P
	9. Salonen	m/h			
	10. Suopelto	P			
	11. Takahuhta	P			

Selvaag	1. Harjunsivu	P	Vanha tori	1. Aho	P
	2. Hennala	m/h		2. Hietala	M
	3. Koski	M		3. Kainola	P
	4. Pajamäki	M		4. Koskimaa	m/h
	5. Suoranta I	P		5. Tasanne	M
	6. Torninmäki	P		6. Viiskulma	
	7. Ylätalo	P		7. Äyräs	
Yläharju	1. Hakala	P			
	2. Harjunpää	P			
	3. Harjurinne	P			
	4. Hietämäki				
	5. Hirvonen				
	6. Kaivokulma				
	7. Kangasniemi	P			
	8. Kukkula				
	9. Käkelä				
	10. Mäki I				
	11. Mäki II	m/h			
	12. Oma	M			
	13. Palomaa	m/h			
	14. Pelttari	P			
	15. Pihakoivu	m/h			
	16. Rekola	P			
	17. Rinteenpää	P			
	18. Santakari	m/h			
	19. Santämäki	P			
	20. Toimela	m/h			
	21. Välimaa	m/h			

Kyröskosken kaikilla inventoiduilla aluekokonaisuuksilla on vähintään paikallista arvoa. Kahdella alueella on valtakunnallista arvoa. Museoviraston laatiman inventoinnin mukaan valtakunnallisesti arvokkaan alueen rajojen sisään mahtuvat sekä Paukunperän että Korkomäen alueet. Lisäksi aivan alueen reunamilla ovat Vanhan torin alueeseen kuuluva Hietalan kiinteistö ja Alaharjuun kuuluva Osuuskaupan leipomo.

6. Päätelmiä inventoinnin pohjalta

Rakennusinventoinnin perusteella voidaan laatia suojelumääräyksiä asema- tai yleiskaavoihin. Toistaiseksi vahvistamaton Hämeenkyrön keskustan yleiskaava v. 2010 onkin suojelumääräyksieneen melko vaatimaton. Suojelualueiksi on kelpuutettu vain osa Korkomäen rakennuksista sekä muutama Rinnetien ja Korpikaivontien risteyksen pohjoispuolinen kiinteistö. Inventoinnin perusteella voisi sanoa, että tavoite on riittämätön. Paukunperän alue, Vanhan torin paikallisesti ja maakunnallisesti arvokkaat liikerakennukset sekä Alaharjun paikallisesti arvokkaat kiinteistöt tulisi ehdottomasti huomioida alueen suunnittelussa. Samoin Yläharjun ja Selvaagin alueiden hyvin säilynyt asuinmiljöö tulisi ottaa huomioon. Alueella sijaitsevat mm. maakunnallisesti merkittävä Pajamäen kiinteistö sekä useita paikallisesti arvokkaita kohteita. Maisema-alueena merkittävä entinen kansakoulun, Petsamon ja opettajien asuntolan alue tulisi hyödyntää ja tontit ottaa käyttöön nykyisen hyvin säilyneen puutarhakasvillisuuden ehdoilla.

Inventoiduilla aluekokonaisuuksilla on arvoa myöskin hyvin säilyneiden vanhojen puutarhojen ansiosta. Erityisesti harjun alueilla vanhat omenapuut, sireenipensaat ja vuosikymmenten ajan kukoistaneet perennapenkit tulisi nähdä ympäristöllisesti arvokkaina ja suojeltavina elementteinä.

Yläharjun alueella pistää silmään uudisrakentaminen. Vanhojen hirsirakennusten purkaminen ja uusien talojen sijoittaminen vanhaan asuin ympäristöön tulisi tehdä erittäin suurta varovaisuutta noudattaen. Vanhoihin rakennuksiin tehtävien julkisivumuutosten tulisi myös olla harmoniassa rakennuksen tyylin kanssa. Myöskin tontin kasvillisuuden tulisi sointua alueen muuhun kasvillisuuteen. Kaivinkonein suoritettava puutarhan uudelleen muokkaus on liian voimaperäinen toimenpide harjun alueen pienimuotoisessa, puistomaisessa ympäristössä. Puutarhoja tulisi hoitaa nykyisen puutarhamaisen ilmeen säilyttämiseksi ja elvyttämiseksi.

Kulttuuriympäristön arvojen vaaliminen edellyttää ympäristöjen hyvää, systemaattista tuntemusta ja tutkimusta. Tämän vuoksi inventointia tulisi jatkaa. Kyröskosken inventoinnit tulisi ulottaa nyt ulkopuolelle jääneille keskusta-alueille, joilla myös on sekä paikallisesti että maakunnallisesti arvokkaita kiinteistöjä. Näin voitaisiin paremmin katsastella alueen asutushistoriaa ja luoda siitä täydellisempi kokonaiskatsaus.

ALUEINVENTOINTILUETTELO

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Alue	Ala-Harju
4. Kylä/ kaupunginosa	Järvenkylä 408
5. Omistajat	Kiinteistöt ovat yksityisomistuksessa

6. ALUEEN JA ALUEELLA OLEVIEN RAKENNUSTEN KUVAUS

Ala-Harjun alue sijoittuu Myllytien, Valtakadun, Vanhan torin ja Koskitien väliselle alueelle. Keskellä kulkee kaksi katua, Hammareninkatu ja Sepänkatu. Alue jakautuu kolmeen, katujen erottamaan osaan. Alueelta inventoitiin kymmenen kiinteistöä.

Maisemallisesti aluetta yhdistää vapaasti sijoitellen muodostetut pihapiirit, joita ympäröi vanha puutarha omenapuineen, pensaineen ja istutuksineen. Erityisesti alueen keskivaiheilla puutarhat yhtyvät ilman raja-aitoja ym. alueita rajaavia rakenteita naapurikiinteistöjen pihapiireihin ja antavat paikoin puistomaisen vaikutelman. Alueen itälaidalla sijaitsee lisäksi vanha Osuuskaupan leipomon rakennus hoitamattomassa ja puskituneessa ympäristössä.

Alueen pohjoisreunaa kulkeva Koskitie on korotettu useilla metreillä. Erityisesti tien varrella sijaitsev

Isojaon aikaan v. 1796 ja vielä paljon myöhemminkin, alue oli Järvenkylän Alaseen kuuluvaa peltoa. Kyröskoskessa oli myllyjä, joihin Alasenkin talolla oli osuuksia. Nk. Ala-Harjun maat lohkottiin itsenäisiksi kiinteistöiksi vasta yhteislohkomisissa 1950-luvun aikana. Aluetta kutsutaan edelleen myös nimellä Alasen harju.

Ala-Harjun kiinteistöt ovat pääsääntöisesti entisiä taksvärkkitorppia, jotka perustettiin 1900-luvun vaihteessa, kun alueelle muutettiin työhön Hammaren & Co:n omistamaan puuvilla- ja paperitehtaaseen. Ennen tehtaan perustamista alue oli maanviljelysmaisemaa, jonka itäpuolella virtasi Kyröskoski.

Hyvin säilyneiden maanvuokrasopimusten ansiosta alueen asutushistoriaa on melko helppo seurata. Helena Laurinsalo on teoksessaan Talot piipun juurella (1998) käsitellyt aihetta kiinteistö kiinteistöiltä.

Alasen talossa oli varsinaisia torppia viisi. Niistä yksikään ei sijainnut Ala-Harjun alueella, vaan Ala-Harjun kaikki kiinteistöt olivat vaatimattomampia nk. taksvärkkitorppia/ mäkitupia. Maat kuuluivat 1900-luvun loppupuoliskolle asti Alaseen. 1800-luvun loppuvuosista lähtien tonttimaista alettiin tehdä kiinteistökohtaisia vuokrasopimuksia, useimmiten 25:ksi vuodeksi kerrallaan. Tontin vuokralainen rakensi alueelle asunnon, jonka omisti. Vuokra maksettiin taksvärkkitoinä taloon. Töitä tehtiin yleensä yhdestä neljään päivään viikossa. Muutettaessa vuokraoikeuden sekä asukkaan omistamat rakennukset sai myydä toisinaan myös ilman kantatalon lupaa.

Lisäksi Alasesta vuokrattiin tontteja yrityksille, mm. Osuuskaupalle vuonna 1902 ja Osuuskaupan leipomolle v. 1928. 1910-luvulla Kyröskosken tehdas rakennutti Vaivian turvesuolle ulkeneen ilmaradan Ala-harjun alueen yli. Rata kulki hieman vinosti Osuuskaupan varaston, Mäen ja Ylä-Harjuun kuuluvan Palomaan kiinteistöjen yläpuolelle. Suolta kuljetettiin turvetta tehtaaseen ja palojätettä takaisin turvesuolle valurautaisissa, avoimissa kuupissa. Mm. Mäen ja Niittusen pihapiiristä löytyy vielä rataa kuuluneiden tukipylväiden betonijalkoja, Osuuskaupan leipomon eteläpuolella on säilynyt pätkä radan vaijeria. Ilmarata purettiin 1960-luvulla.

Inventointihetkellä alue oli edelleen melko tiivis. Reuna-alueilla sijaitsi joitakin myöhemmin, 1950- ja 1960-luvulla rakennettuja asuin kiinteistöjä sekä kaksi asuinkerrostaloa. Alueen länsireunalla, aivan Koskitien varrella sijaitsee edelleen jo 1900-luvun alkuvuosina perustettu mäkitupa Koivuniemi, jonka asuinrakennus on säilyttänyt 1920-luvun ilmeensä mansardikattoineen ja ikkunoineen. Koivuniemen itäpuolella sijaitsee nk. Säipän vaatekauppa eli Lehtolan kiinteistö, jonka asuin- ja liikerakennuksen vanhin osa on peräisin 1800-1900-lukujen vaihteesta. 1950-luvulla liikettä laajennettiin, myös asuinrakennus kunnostettiin ajanmukaiseksi. Kiinteistön eteläpuolella on pieni Salomäen asuinmökki 1800-luvulta, joka peruskorjattiin

sekä vuonna 1945 että 1990-luvulla. alkuperäisiä rakenteita ei enää ole nähtävissä, mutta mökkiä ympäröivä vuokrasopimuksen mukaan määräytynyt pieni pihamaa ja siihen kuulunut yksi omenapuu ovat edelleen jäljellä.

Sepänkadun ja Myllärinkadun välisellä alueella sijaitsevat Niittymaa, Lehtorinne, Alatie ja Timola, joka vuonna 1953 lohkottiin nimellä Konela. Niittymaan mäkitupa perustettiin niinikään 1900-luvun alkuvuosina. 1920-luvulla siihen perusti Juho Snellman Valimon, joka toimi nykyisin autotallina olevassa ulkorakennuksessa vuosikymmeniä. Valimossa Snellman valoi mm. Ruumisarkkuliike Ahon ruumisarkkujen valurautaiset ristit. Lisäksi hän valoi koriste-esineitä, mm. eläinaiheisia patsaita jne. Niittymaan asuinrakennus peruskorjattiin 1980-luvulla ja siihen tehtiin joitakin muutoksia. Mm. kuistin paikka siirrettiin kadun puolelta itäisivulle. Mansardikattoisen rakennuksen 1920-luvun tyyli on kuitenkin vielä osittain jäljellä.

Niittymaan kiinteistön pohjoispuolella sijainnut pieni mäkitupa on purettu, mutta sen itäpuolella 1900-luvun alkuvuosista ollut Lehtorinteen kiinteistö on edelleen jäljellä. Asuinrakennuksen vinttikerroksessa piti verstastaan vaatturi Louhi. Alakerrassa asuttiin. Asuinrakennus on peruskorjattu 1970-luvulla. Sitä on merkittävästi muutettu, mutta mansardikaton ansiosta osa 1900-luvun aluntyylistä on vielä jäljellä. Pihapiiriä ympäröi poikkeuksellisen runsas, hyvinhoidettu puutarha, jossa kasvaa mm. vanhoja omenpuita ja marjapensaita sekä kukkaistutuksia.

Lehtorinteen itäpuolella, Myllärinkadun varrella sijaitsee Alatie kiinteistö, jonka asuinrakennus on 1910-luvulta. Se on ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Myös vanha, alueelle ennen tyypillinen, sokkelirakenne on säilytetty: sokkelina ovat luonnonkivipilarit, joiden välit on muurattu tiilestä. Alueen eteläreunalla on laaja Timolan/Konelan alue. Alueen vuokrasopimus on 1900-luvun alkuvuosilta, mutta 1920-luvulla kiinteistöön perustettiin edelleen toiminnassa oleva Koskisen paja. Rakennukset ovat 1910-20-luvuilta. Entinen navetta muutettiin pajaksi ja sitä korotettiin ja laajennettiin. Lisäksi 1920-luvulla rakennettiin uudempi paja uuneineen ja ahjoineen, joka edelleen on alkuperäisenä ja huonokuntoisena jäljellä.

Pajan perusti Vilho Koskinen ja sitä pitää edelleen Vilho Koskisen poika Pauli Koskinen (s. 1917).

Hammareninkadun ja Myllärinkadun välisellä alueella sijaitsee kolme inventoitua kiinteistöä, Mäki, Niittunen ja Oma I. Mäen mäkitupa perustettiin 1900-luvun alkuvuosina. Suutari Grönlundin perustettua suutarinpajansa kiinteistöön, asuinrakennusta laajennettiin 1930-luvulla. Asuinrakennus onkin lähinnä 1930-luvun asussa. Suutari Grönlundin paja siirrettiin myöhemmin pihan eteläreunalla sijainneeseen hirsirunkoiseen rakennukseen, joka nykyisin on Niittusen kiinteistön alueella. Niittusen kiinteistön asuinrakennuksen rakensi Kyröskosken tehtaan tukkipäällikkö, joka myös itse asuinrakennuksessa. Se rakennettiin kahden perheen asuintaloksi. Rakennus peruskorjattiin 1980-luvulla. Alkuperäistä ilmettä on vielä jäljellä.

Niittusen ja Mäen itäpuolella sijaitsee vanha Ouskaupan leipomo Oma I:n kiinteistössä. Kiinteistö kuului Eka-yhtymälle ja sen jälkeen nykyisin Tradekalle. Leipomorakennuksen ympäriltä on purettu muut rakennukset, osuuskaupan myymälä ja varasto, joka hyväkuntoisena purettiin vasta vuonna 2000. Myös sekä sisä- että ulkopuolelta lähes alkuperäisessä asussaan säilynyt 1920-luvun klassismia edustava leipomon rakennus on jatkuvasti purku-uhanalainen. Rakennuksen eteläpuolella on laaja puskittunut kenttä, jossa ennen sijaitsivat osuuskaupan pihamaa ja hevospuomit. Alueen eteläreunaa kulki aiemmin myös vanha, jo käytöstä poistunut kylätien linjaus. Tien reunalta, maan sisästä, nousee vanha hirsikehikko.

Alue on osa vanhaa Kyröskosken ydinkeskustaa ja osa alueen käsityöläis- ja työläishistoriaa.

7. ERIKSEEN LUETTELOIDUT KOHTEET

Alatie, Koivuniemi, Lehtola, Lehtorinne, Mäki, Niittunen, Niittymaa, Oma I, Salomäki, Timola (ent. Konela)

8. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Asuinkiinteistöt ovat hyväkuntoisia ja käytössä. Niillä ei myöskään ole kaavallisia uhkatekijöitä. Sen sijaan nk. Koskelan pajan alueen rakennuksia ja tonttia on pahimmassa tapauksessa uhkaamassa kunnan lunastus ja purku. Samoin Tradeka-yhtiö uhkaa purkaa vanha leipomon rakennuksen mahdollisen tuevan, uuden

liikerakennuksen tieltä. Tämän estämiseksi ja alkuperäisessä asussaan olevan 1920-luvun klassismia edustavan rakennuksen säilyttämiseksi tulisi välittömästi ryhtyä toimenpiteisiin.

9. LUETTELOIMISPERUSTE

Rakennushistoriallinen		x
Historiallinen	x	
Maisemallinen	x	

10. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maakunnallinen

11. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

KS. liite

12. VALOKUVAT

Ks. liite

13.. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan miinteistötoimi.

Osuusliike Oma 50-vuotias. Helsinki 1953.

Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

14. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, kartta alueesta, valokuvia

15. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Koivuniemi
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-88
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koskitie 4, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Paula Saari, Koskitie 4, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	asuminen	varastointi, sauna
Alkup.käyttö	asuminen	"
Rak.aika	1900-1930	1900-1930?
Suunnittelija		
Kerrosluku	1	1
Perusta	luonnonkivipylväs, betoni	nurkkakivi
Runko	hirsi	hirsi?ranko
Kattomuoto	mansardi	satula
Kate	aaltopelti	aaltopelti
Vuoraus	pystylauta peiterimoin	pystylauta
Ulkoväri	keltainen, valkoinen	valkoinen
Kunto	kohtalainen	kohtalainen
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu yhteislohkomisessa Alasen kantatalosta v. 1956. Sen ensimmäinen vuokrasopimus on kirjoitettu v. 1930 Fanni ja Felix Mäkipään kanssa. Kiinteistö on toiminut aina asuinkiinteistönä. Se on ympärivuotisessa asuinkäytössä.

Rakennus 1: Asuinrakennus on rakennettu viimeistään vuonna 1930, mutta todennäköisesti jo 1900-luvun alussa. Sen hirsirunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Mansardikaton katteena on aaltopelti. Rakennuksen itäisivulla on poikkipääty, josta kuljetaan sisään. Pääty on todennäköisesti rakennettu myöhemmin. Poikkipääty pohjoissivulla on pieniruutuinen ikkuna. Muut kuistin ikkunat ovat kaksijakoisia pystyikkunoita, joiden ruudut on jaettu välipuittein pienempiin ruutuihin. Rakennuksen muut ikkunat ovat kuusi- ja yhdeksänruutuisia. Rakennukseen tehdyt ulkoiset muutokset lienee tehty jo ennen 1900-luvun puoltaväliä.

Rakennus 2: Todennäköisesti 1900-luvun ensimmäisen puoliskon aikoihin rakennettu varasto- ja saunarakennus on perustettu nurkkakiville. Sen runkomateriaali ei ole tiedossa, mutta on joko hirttä tai rankorakenteinen. Vuoraus on pystylautaa ja maalattu valkoiseksi. Satulakaton katteena on aaltopelti.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koskitie 4:ssä rajoittuen pohjoisessa koskitiehen, muilta suunnilta naapuritonttien alueisiin. Pihapiiri viettää loivasta etelänsuuntaan. Pihamaan keskiosa on paljas ja tannermainen. Päärakennuksen länsipuolella sijaitsevassa puutarhassa kasvaa vanhoja omenapuita sekä pihapiirin ympärillä lehtipuita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on kohtalaisessa kunnossa ja ympärivuotisessa käytössä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x	
16. Historiallinen		x
17. Maisemallinen		x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimiston arkisto.
Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 9.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Lehtorinne
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-103
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Mäkitupa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koskitie 8, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Sarkkinen, Koskitie 8, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen/ liikkeenharjoitus
Rak.aika	1898-1920
Suunnittelija	
Kerrosluku	1+1
Perusta	betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	mansardi
Kate	tiilijäljitelmäpelti
Vuoraus	mineriittilevy
Ulkoväri	punainen, valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu yhteislohkomisella Alasen talosta v. 1956. Lehtorinne on entinen Alasen talon taksvärkkitorppa, josta sekä tehtiin taksvärkkiä kantataloon että käytiin Kyröskosken paperitehtaalla työssä. Asuinrakennuksen yläkerrassa piti vaatturin verstasta vaatturi Louhi.

Pihapiiri ulottuu kahden tontin alueelle. Kiinteistön toinen rakennus on uusi autokatos, jonka paikalta purettiin vanha varastorakennus. Samalla alueella sijaitsi aiemmin myös pieni asuinmökki, joka sekini on jo purettu.

Rakennus 1: Asuinrakennus on rakennettu vuosien 1898-1920 välisenä aikana. Sen perustuksena on betoni. Hirsirunko on vuorattu mineriittilevyin, jotka on maalattu punaisiksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on tiilijäljitelmäpelti.

Pohjoissivulla on kuisti. Eteläsivulla on myös sisäänkäynti, mutta ilman kuistia. Ikkunat ovat suuriruutuiset. Alkuperäisiä ikkunoita ei ole enää jäljellä. Rakennus peruskorjattiin 1950-60-luvulla sisältä ja ulkopuolelta. Kuisti rakennettiin tai uusittiin todennäköisesti tuolloin. Sitä on uusittu myös sen jälkeen. Kuistilla on nykyisin sauna ja pesuhuone sekä wc. Pohjakaava muutettiin. Saunan ja pesutilojen viereisestä eteisestä kuljetaan keittiöön ja sen kautta kahteen muuhun huoneeseen. Huoneiden väliseinä ja uunit on purettu. Toisesta huoneesta on puhkaistu ovi ulos. Samalle seinälle on rakennettu portaikko vinttiin. Alunperin vinttiin ja vaatturin verstaaseen johtava portaikko sijaitsi kuistilla saunan ja pesutilojen paikalla.

Rakennuksen akuperäinen vuoraus peitettiin 1950-60-lukujen aikana mineriittilevyin. Ikkunat vaihdettiin ajankukaisiin suuriruutuisiin.

Rakennukseen ei ole tehty laajennuksia eikä korotuksia. Mansardikatto on tyyllillisesti niin hallitseva elementti, että sen ansiosta 1920-luvun ilme on vielä osittain jäljellä.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koskitie 8:ssa, nk. "Ala-Harjun" alueella ja on osa entistä torppa- ja työläisasuinaluetta.

Pihapiiri yhdistyy muiden alueen kiinteistöjen pihapiireihin yhtenäisen nurmikentän avulla. Pihapiirejä ei ole rajattu pensasaidoin tms. rakentein. Koko kuuden kiinteistön alueesta muodostuu puistomainen kokonaisuus. Lehtorinteen pihapiirin alueella puutarha on poikkeuksellisen runsas. Vanhojen omenapuiden ja marjapensaiden lisäksi pihamaalla on runsaasti kukkaistutuksia.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympärivuotisessa käytössä ja ovat osa Ala-Harjun entistä käsityöläis-, mäkitupa- ja työläisasuinaluetta

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen

16. Historiallinen x

17. Maisemallinen x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maisemallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan ympäristötoimi.

Kyröskosken tehtaat 1870-1945. 75-vuotishistoria. 1945.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistajat Sarkkinen

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Mäki
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-98
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Mäkitupa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Hammarinkatu 19, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Paula ja Olavi Grönlund, Hammarink.19, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	loma-asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1900-1909
Suunnittelija	
Kerroslukku	1
Perusta	betonipylväs
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kolmiorimahuopa
Vuoraus	pystylauta peiterimoin
Ulkoväri	punainen, valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu yhteislohkomisella v. 1956 Alasen talosta. Mäki on entinen Alasen talon taksvärkkitorppa, josta sekä tehtiin taksvärkkiä kantataloon että käytiin tehtaalla työssä. Kiinteistön asuinrakennus oli alunperin vain huoneen ja keittiön käsittävä rakennus. Sen varhaisimpia vaiheita ei tiedetä, mutta vuonna 1920 Kalle Mäki solmi alueesta vuokrasopimuksen. Laurinsalo kertoo, että vuosimaksuna oli 50 mk ja kaksi miestyöpäivää viikossa (?). Kiinteistö on saattanut myös olla Kyröskosken tehtaan omistuksessa. (Laurinsalo, 99.) Vuonna 1932 kiinteistöön muuttivat Fanni ja suutari Eino Grönlund. Tuolloin päärakennukseen rakennettiin työtilaksi lisää yksi huone. Myöhemmin pihan alareunassa olleeseen pieneen rakennukseen perustettiin erillinen verstaarakennus. Verstaan rakennus kuuluu nykyisin viereiseen Niittusen kiinteistöön.

Suutari Grönlund toimi myös puutarhurina ja Laurinsalon mukaan kiersi mm. ympäriin omenapuita. Vuonna 1901 syntynyt Eino Grönlund toimitti ammattiaan aina 1980-luvulle asti ja kuoli vasta v. 1998. (Laurinsalo, 98-99.)

Mäen kiinteistö sijaitsee alueella, jonka yli kulki Kyröskosken paperitehtaan ilmarat, joka kuljetti turvetta Vaivian suolta tehtaalle ja palojätettä takaisin suolle.

Päärakennus sijaitsi aivan radan alla. Omistaja suutari Eino Grönlundin poika Olavi Grönlund muistaa tapahtuman, jolloin valurautainen ilmaradan kuoppa juuttui vaijeriin ja pysähtyi. Muut kuopat tömäisivät siihen ja palojätettä eli palavia hiiliä alkoi putoilla katolle. Ennen kuin tieto onnettomuudesta ehti tehtaalle, omistaja kertoo seisoneensa katolla ja lapioineensa palojätettä putoilevista kuupista, jotta rakennus ei syttyisi palamaan.

Pihapiirissä on myös betonialustaan kiinnitettyjä rautakoukkuja, joihin ilmaradan tukipylväät kiinnitettiin.

Rakennus 1: Asuinrakennus on rakennettu kahdessa vaiheessa. Vanhin osa, keittiö ja kamari, rakennettiin 1900-luvun alkuvuosina. Vinkkeli jatko-osa, jossa sijaitsee yksi huone, 1930-luvulla. Rakennuksen perustuksena on betonipylväikkö. Hirsirunko on vanhimmasta osasta tasanurkkaan sti pitänurkkainen ja yläosa on rankorunkoinen. Uuden osan hirsirunko on tasanurkkainen. Rakennus on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu punaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on kolmiorimahuopa. Kuisti sijaitsee eteläsivulla

Rakennus käsitti alunperin vain huoneen ja keittiön. 1930-luvulla sitä muutettiin ja sen toiselle sivulle rakennettiin jatko-osa, jossa sijaitsee yksi huone. Rakennus on lähes 1930-luvun asussa. Sen länsisivun puolella ikkunat on uusittu alkuperäisiä muistuttaviin tehdasvalmisteisiin, kolminkertaisiin ikkunoihin. Osa ikkunoista on suuriruutuisia 1950-60-luvun ikkunoita. Myös muutama kuusi- ja yhdeksänruutuinen ikkuna on jäljellä. Sisätilat ovat osittain alkuperäisessä asussaan. Osa aluperäisistä pystyuuneita on purettu. Yhdessä huoneista on jäljellä peltiuni.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Hammareninkadun varrella kahden kiinteistön muodostamassa pihapiirissä.

Mäen pihapiiri rajautuu pohjoisessa Koskitiehen ja muilta sivuilta Niittusen pihapiiriin. Eteläpuolella kasvaa omenapuita ja pensaita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön asinoa rakennus on hyväkuntoinen ja lomakäytössä. Se on osa entistä Ala-Harjun torppa- ja työläisasuinaluetta.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen oimen arkisto.
Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Olavi Grönlund

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Niittunen
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-7-48
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Vuokramaa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Hammareninkatu, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Paula ja Olavi Grönlund, Hammarenink. 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2	3
Nyk.käyttö	asuminen	puuvaja	puuvaja
Alkup.käyttö	asuminen	paja	puucee
Rak.aika	ennen v. 1920 1900-1910	1880-1899	
Suunnittelija	Vihtori Niittynen		
Kerrosluku	1+1	1	1
Perusta	luonnonk.pylväs/lauta	nurkkakivi	betoni
Runko	hirsi	hirsi	ranko
Kattomuoto	satula	satula	pulpetti
Kate	kolmiorimahuopa	kolmiorimahuopa	huopalevy
Vuoraus	lomalauta	peiterima pystyl.	peiterima pystyl.
Ulkoväri	kelt./ ruskea	punainen, valk.	punainen, valk.
Kunto	hyvä	hyvä	hyvä
Erityispiirteet			

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu Alasen talosta vuonna 1991. Alunperin Niittusen tontin vuokrasi Alaselta Kyröskosken paperitehdas. Asuinrakennuksen omisti tehdas ja sen rakensi tukkipäällikkö Vihtori Niittynen, joka myös asui talossa. Lisäksi siinä asuivat Beda ja Väinö Suojanen. Myöhemmin rakennuksessa asui useita muita perheitä, mm. tehtaan metsätyönjohtaja ja rakennusmestari. (Laurinsalo, 100-101.)

1900-luvun alussa nykyisen omistajan isä perusti suutarin verstaan, joka alunperin kuului vieressä sijaitsevaan Mäki-nimiseen kiinteistöön, mutta on nykyisin osa Niittusen tilaa. Verstas toimi nykyisin puuvajaksi muutetussa rakennuksessa (R2) vuosikymmeniä. 1990-luvun alkuvuosina verstaan työkalut lahjoitettiin kokonaisuudessaan Hämeenkyrön kotiseutumuseolle, jossa ne liitettiin osaksi näyttelyä.

Rakennus 1: Asuinrakennuksen hirret ovat suullisen tiedon mukaan peräisin Ikaalisten Juhtimäestä. Rakennuksen rakensi tukkipäällikkö Vihtori Niittunen 1800-1900-lukujen vaihteen ja 1900-luvun alkuvuosien välisenä aikana. Perustuksena on luonnonkivipylväät, joiden väli on vahvistettu pystylaudoin. Hirsirunko on vuorattu lomalaudoin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on ruskea. Satulakaton katteena on kolmiorimahuopa.

Rakennus oli ennen kahden perheen asunto ja kummassakin päässä oli erillinen huoneisto, joissa kummassakin oli kaksi huonetta ja keittiö. Huoneistot on yhdistetty ja rakennus on jo pitkään ollut yhden perheen käytössä. Molempiin huoneistoihin oli oma sisäänkäynti. Kuistilta sisäänkäyntien välistä kuljettiin vintille.

Peruskorjauksen yhteydessä 1980-luvulla länsipäädyssä olevan keittiön toinen puoli sekä eteinen yhdistettiin saunaksi ja pesuhuoneeksi. Rakennus kunnostettiin myös ulkopuolelta. Kuisti on uusittu kokonaan. Ikkunat on vaihdettu alkuperäistä tyyliä jäljitteleviin uusiin T-ikkunoihin. Ikkunoiden puitteet on maalattu ruskeiksi. Ikkunoiden ympärillä on kapeat vuorilaudat. Kunnostuksen yhteydessä rakennuksen ulkuvuoraus uusittiin lomalaudoitukseksi. Alkuperäistä ilmettä rakennuksen ulkoasussa on jäljellä enää

niukasti. Sisätiloissa on säilytetty osa alkuperäisistä pintamateriaaleista, mm. kattolaudoitus osassa huoneita. Peltiuunit on niinkään jäljellä kamareissa.

Rakennus 2: Entinen suutarin verstaas on perustettu nurkkakiville. Hirsirunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu punaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on kolmiorimahuopa.

Rakennuksessa toimi suutari Grönlundin verstaas pitkään. Verstaas työkaluineen säilytettiin alkuperäisenä vielä toiminnan loppumisen jälkeen. Verstaan työkalut siirrettiin 1990-l alussa Hämeenkyrön kotiseutumuseoon ja rakennuksesta tehtiin puuvaja. Rakennukseen kuuluu huone ja eteinen. Huoneessa eli entisessä työpajassa on edelleen jäljellä peltiuuni. Rakennusta ei ole muutettu. Se on myös ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Verstaan museoon siirron aikoihin pohjoisivulta irrotettiin myös ikkuna puitteineen näyttelyä varten. Ikkunan paikka vuorattiin umpeen. Päätyikkuna ja eteläsivun ikkuna ovat edelleen jäljellä. Samoin päätykolmion pieni, nelijakoinen ruutuikkuna.

Rakennus 3: Entinen puucee on myöhemmin muutettu puuvajaksi. Rakennus on kuitenkin alkuperäisessä asussaan. Se on perustettu nurkkakiville. Rankorunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu punaiseksi. Listoitus on valkoinen. Pulttikaton katteena on huopalevy.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Hammareninkadun varrella. Sen pihapiiri on yhdistetty Mäki-nimisen naapurikiinteistöön.

Laajassa, hyvinhoidetussa, puutarhamaaisessa pihassa kasvaa lehtipuita, mm. vaahtera, koivu ja lehtikuusi sekä vanhoja omenapuita ja runsaasti puutarhavadelmapensaita. Lisäksi puutarhassa on useita suuria kukkapenkkejä.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja käytössä. Alue on osa nk. Ala-Harjun torppa- ja työläis- ja käsityöläisasuinaluetta.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x	
16. Historiallinen		x
17. Maisemallinen		x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maisemallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Olavi Grönlund

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Salomäki
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-33
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Mäkitupa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Sepänkatu 13, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	loma-asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1890-1900
Suunnittelija	
Kerrosluku	1
Perusta	betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	profiloitu pelti
Vuoraus	pystylauta peiterimoin
Ulkoväri	punainen, valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistön asuinrakennus kuului alunperin Lehtolan kiinteistöön. Vuokramaalla sijaitseva asuinrakennus myytiin v. 1920. Alueeseen kuului pieni maa-alue ja yksi omenapuu. Lisäksi mökistä käsin piti tehdä päivä viikossa taksvärkkiä "taloon". Taksvärkkitalon nimeä ei mainittu sopimuksessa. Epätäsmällisesti laadittu kauppakirja aiheutti sekaannuksen, minkä johdosta myös lopulta kärjöitiin. Vuonna 1931 asuinrakennus sekä läjä rakennushirsiä myytiin uudelle omistajalle. Vuonna 1936 rakennus myytiin jälleen. Kiinteistö lohkottiin lopulta v. 1952 Alasen talosta.

Rakennus 1: Pienen taksvärkkitorpan asuinrakennuksen perustuksena on betoni. Hirsirunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu punaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on profiloitu pelti.

Mökki rakennettiin alunperin 1800-1900-lukujen vaihteessa. 1940-luvulla se oli kuitenkin niin huonokuntoinen, että se käytännöllisesti katsoen rakennettiin uudelleen. Alunperin vuoraamaton ja maalaamaton, pärekattoinen mökki, uusittiin kauttaaltaan uudestaan asuinkuntoon. 1990-luvulla se kunnostettiin uudelleen lomakäyttöön. Sen itäpäädyssä ollut ikkuna suljettiin. Muut ikkunat vaihdettiin alkuperäisiä kuusiruutuisia ikkunoista jäljitteleviin tehdasvalmisteisiin. Rakennus uudistettiin sekä sisältä että päältä.

Alkuperäisiä rakenteita ei enää ole nähtävissä.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Sepänkatu 13:ssa Lehtolan kiinteistön I. Säipän vaatekaupan eteläpuolella kiinteistön pihapiirin eteläreunalla.

Sen pihapiiriin kuuluu edelleen vain yksi omenapuu ja sitä ympäröivä pieni piha-alue. Itäpäädyn kohdalta kulkeva Sepänkatu on korotettu entisen päätyikkunan korkeudelle ja rakennus itse on jäänyt tien penkereen muodostamaan kuoppaan.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on hyväkuntoinen ja lomakäytössä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen

16. Historiallinen x

17. Maisemallinen x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maisemallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen arkisto.

Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Eero Salomäki

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 9.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Niittymaa
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-104
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Mäkitupa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Sepänkatu 6, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Jussi Snellman, Sepänkatu 6, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2	
Nyk.käyttö	asuminen		puuvaja
Alkup.käyttö	asuminen		metallivalimo
Rak.aika	1920-l(tai ennen)		1929-1931
Suunnittelija			
Kerrosluku	1+vintti		1
Perusta	luonnonkivipylväs/bet.		nurkkakivi
Runko	hirsi		ranko
Kattomuoto	mansardi		satula
Kate	liuskehuopa		profiilipelti
Vuoraus	lomalauta		pystylauta peiterimoin
Ulkoväri	punainen, valk.		punainen, valk.
Kunto	hyvä		hyvä
Erityispiirteet			

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin yhteislohkomisella Poussan tilasta v. 1957 nimellä Ylänurmi. Myöhemmin nimi on uusien toimitusten yhteydessä muutettu Niittymaaksi. Alunperin se oli Poussan taksvärkkitorppa. Taksvärkkityön lisäksi siitä käytiin Kyröskosken paperitehtaalla työssä. 1920-30-luvun vaihteessa nykyisen omistajan isä Otto Snellman perusti puuvajan rakennukseen metallivalimon lopetettuaan työt paperitehtaalla. Valimossa valmistettiin sekä käyttö- että koriste-esineitä. Snellman mm. valmisti Ahon ruumisarkkuliikkeelle arkkuun kiinnitettäviä metalliristejä. Kiinteistön rakennukset olivat useita vuosia tyhjillään 1980-luvun vaihteessa, kunnes se jälleen otettiin ympärivuotiseen asuinkäyttöön.

Rakennus 1: Kiinteistön asuinrakennus on omistajalta saatujen tietojen mukaan rakennettu 1920-luvun paikkeilla. Runko on tasakertaan asti pitkänurkkainen eli "tukkanurkkainen" ja yläosasta rankorunkoinen. Pitkien nurkkien perusteella rakennuksen iän voisi arvioida vanhemmaksikin. Alueella on kuitenkin käytetty samaa tekniikkaa useissa muissakin rakennuksissa vielä 1900-luvun puolella. Rakennuksen perustuksena on luonnonkivipylväikkö. Pylväiden väli on valettu betoniin. Rakennus on vuorattu lomalaudoin ja maalattu punaiseksi. Listoitus on valkoinen. Mansardikaton katteena on liuskehuopa. Kuisti on itäisivun puolella. Ikkunat ovat kuusiruutuiset ja päätykolmion ikkuna yhdeksänruutuinen.

Rakennus peruskorjattiin 1980-luvulla. Alkuperäinen kuisti purettiin tuolloin ja uusi rakennettiin toiselle sivulle. Vanha ulko-ovi suljettiin. Vanhan eteisen paikalle rakennettiin vintin portaikko. Uusi eteinen tehtiin vanhan keittiön paikalle. Kahdesta huoneesta toinen muutettiin keittiöksi. Väliseinät purettiin muualta paitsi uuden eteisen ja vintin portaikon väliltä. Myös vintillä on asuintilaa. Alunperin siellä oli yksi makuuhuone ja kaakeliuuni. Vinttikerros kunnostettiin samaan aikaan. Rakennuksen alkuperäiset uunit on myös purettu. Alkuperäinen peiterimavuoraus vaihdettiin lomalaudoitukseksi peruskorjauksen yhteydessä.

Muutoksista huolimatta rakennuksen 1920-luvun henkinen tyyli on yhä jäljellä ulkoasussa.

Rakennus 2: 1920-30-lukujen vaihteessa rakennettu entisen metallivalimon rakennus on perustettu nurkkakiville. Sen rankorunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu punaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on profiloitu pelti.

Rakennuksessa toimi alunperin metallivalimo, jossa valuri Otto Snellman harjoitti ammattiaan useita kymmeniä vuosia. Hänen lopetettuaan valimon rakennus jäi tyhjilleen. 1980-luvun vaihteessa se kunnostettiin puuvajaksi.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Sepäntie 6:ssa nk. "Ala-Harjun" alueella, alueen länsireunalla. Sitä rajaa kolmelta sivulta naapurikiinteistön alue, lännen puolelta Sepäntie.

Kiinteistöt Ala-Harjun alueella Sepäntien ja Myllytien välissä muodostavat laajan puistomaisen alueen, jossa tonttien rajoja ei ole erotettu aidoin tms. rakentein. Yhtenäinen nurmikko yhdistää Ylänurmen pihapiirin ympäröivien kiinteistöjen pihapiireihin. Alueella kasvaa omenapuita ja marjapensaita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympärivuotisessa käytössä. Rakennukset tulisi säilyttää osana nk. Ala-Harjun entistä käsityöläis-/ torppari-/ ja työläisasuinalueetta

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen

16. Historiallinen x

17. Maisemallinen x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maisemallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistöluettelotietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen arkisto.

Lohkomisasiakirja v. 1956. Yksityisomistuksessa.

Kyröskosken tehtaat 1870-1945. 75-vuotishistoria. 1945.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Jussi Snellman

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Alatie
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-101
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koskitie 10, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Salomäki, Koskitie 10, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1920-l
Suunnittelija	
Kerrosluku	1+1
Perusta	luonnonkivipilari-tiili
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	kolmiorimahuopa
Vuoraus	pystylauta peiterimoin
Ulkoväri	punainen, valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu Alasesta yhteislohkomisessa vuonna 1956. Asuinkiinteistö on ympärivuotisessa käytössä.

Asuinrakennuksen lisäksi pihapiirissä on sauna joka rakennettiin v. 1952 jälkeen.

Rakennus 1: Rakennuksen perustuksena on lyhyet luonnonkivipilarit, joiden välit on muurattu tiilistä. Hirsirunko on vuorattu peiterimoiteuin pystylaudoin ja maalattu punaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on kolmiorimahuopa. pohjoissivun puolella on avokuisti. Ikkunat on T-ikkunoita, joiden yläruutu on jaettu välipuittein pienempiin ruutuihin.

Rakennusta on kunnostettu jonkin verran. Pohjakaava on alkuperäinen. Keittiön suuri liesi on vaihdettu pienempään. Kamarien tiiliunit ovat jäljellä. Eteisaulaan rakennettiin wc. Huonekorkeus sekä katto- ja osa lattiamateriaaleista ovat alkuperäisiä.

Kuisti uusittiin 1960-luvulla ja sisäänkäynti rakennettiin kuistin länsisivulle eli sisäpihan puolelle. Rakennus on ulkoisesti muuten alkuperäinen.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koskitie 10:ssä, nk. Ala-Harjun alueella.

Yhtenäinen nurmikkoalue yhdistää puutarhamaisen pihapiirin naapuripihojen kanssa. Tonttia ei ole rajattu pensasaidoin tms. rakentein. Pihapiirissä kasvaa vanhoja omenapuita, herukkapensaita. Lisäksi pihassa kasvaa vaahtera, lehtikuusi ja sireenejä.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on hyväkuntoinen ja ympärivuotisessa käytössä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittaustoimisto. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 9.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Timola
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-7-53
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Vuokramaa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Pauli Koskinen, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2	3	4
Nyk.käyttö	asuminen	paja	ei käyt.	sauna/puucee
Alkup.käyttö	asuminen	navetta/sauna paja		sauna/puucee
Rak.aika	1916-1917	1916-1917	1928?	1920-l
Suunnittelija				
Kerrosluku	1+1	1+1	1	1
Perusta	luonnonk.	nurkkak.	ei perustaa	nurkkakivi
Runko	hirsi	hirsi	ranko	hirsi/ranko
Kattomuoto	satula	satula	satula	satula
Kate	betonitiili	rimahuopa	rimahuopa	betonitiili
Vuoraus	vaakalauta	pystyl. peiter.	rimalauta	ei vuorattu
Ulkoväri	kelt.valk.	pun.valk.	harmaa	pun.valk.
Kunto	kohtal.	kohtal.	huonohuono	
Erityispiirteet				

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin veljeksille, Olavi, Aarne ja Pauli Koskiselle, vuonna 1953 Alasen talosta nimellä Konela. Tontin vuokrasi alunperin v. 1916 J. Jalava. Hän rakensi päärakennuksen hirsikehikon, mutta myi alueen vuokraoikeuden Koskisten sedälle ja isälle Juha ja Vilho Koskiselle v. 1917. Vilho Koskinen perusti kiinteistöön korjauspajan, josta käsin suoritettiin mm. "myllyjen, höyrykoneitten, kattiloiden ja moottoreiden montteerausta". Hän suoritti myös sähkölaitteiden, autojen ja polkupyörien kunnostusta. Sen lisäksi Vilho Koskinen piti autokoulua vuodesta 1930.

Asuinrakennuksen toista asuntoa pidettiin vuokralla.

Paja on edelleen osittain toiminnassa ja seppänä toimii Vilho Koskisen poika Pauli Koskinen (s.1917). Varsinainen taontatyö on kuitenkin loppunut ja vanha, maapohjainen pajarakennus on huonokuntoisena tyhjillään.

Rakennus 1: Asuinrakennus valmistui vuoden 1917 aikana. Sen hirsirunko on vuorattu vaakalaudoin. Vuorauksen yläosa ja päätykolmio on koristeltu nauhamaisesti rakennuksen yläosaa kiertävin, suorakaiteen muotoisin koristelistoituksin. Rakennus oli aikoinaan maalattu keltamullalla. Maali on osittain jäljellä enää länsisivulla. Muuten rakennus on maalaamattoman näköinen. Satulakaton katteena on betonitiili. Itäisivulla on kuisti ja sisäänkäynti. Rakennuksen pohjoispäässä on erillinen asunto, jonne kuljetaan päädyssä olevasta kuistista. Ikkunat ovat T-ikkunoita.

Rakennuksessa on yksi asuinkerros sekä vintti ja alakerroksessa autotalli. Asuinkerroksessa on eteinen, sen takana keittiö ja kaksi huonetta. Toisessa päädyssä on pienempi asunto, johon kuuluu keittiö ja kamari. Alakerran autotalli on rakennettu myöhemmin ja perustuksena on lekatiili. Autotallissa on kahdet suuret pariovet ja suuriruutuiset ikkunat. Muutokset ovat mahd. 1960-70-luvulta.

Rakennus on ulkoisesti muuten alkuperäisessä asussaan, mutta autotallit on rakennettu myöhemmin. Sisällä on tehty pientä kunnostusta ja pintamateriaaleja on vaihdettu uudempiin 1950-60-lukujen aikana. Mm. kamarien lattiaan on laitettu muovimatto. Toisen kamarin tiiliuuni on purettu, toisessa se on vielä jäljellä. Seinien pinkopahvi on alkuperäinen. Katot on levytetty insuliittilevyin.

Toisessa asunnossa pintoja on niinkään päällystetty uudelleen. Seinien pinkopahvit ovat kuitenkin jäljellä. Samoin kamarin pystyuuni.

Rakennus 2: Alunperin navettana toiminut rakennus on rakennettu kahdessa eri vaiheessa. Alkuperäinen, todennäköisesti jo vuonna 1916 J. Jalavan rakentama, tasakertaan asti pitkä- I. ”tukka”nurkkainen, hirsirunkoinen rakennus on vuoraamaton. Runko on maalattu punamullalla. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on kolmiorimahuopa. Rakennusta on myöhemmin korotettu rankorunkoisella osalla. Ikkunat ovat kaksijakoiset pystyikkunat, joiden ruudut on välipuittein jaettu kymmeneen pikkuruutuun.

Rakennuksen eteläsivulle rakennettiin 1920-luvulla laaja, satulakattoinen siipi, joka jatkui pulpettikattoisena kylkiäisenä itäpäädyn puolelle. Pajan toiminta laajentui uuteen siipeen. Väliseinä vanhan ja uuden rakennuksen väliltä purettiin kokonaan. Rakennuksen länsisivulla on kaksi suurta puista pariovea. Koneiden, autojen jne. korjauspaja oli siipirakennuksessa. Sorvit jne työkoneet sijaitsivat navettaosassa. Yläkerroksessa toimii edelleen pajan konttori.

Rakennukseen on vuosikymmenten aikana kertynyt runsaasti pajassa käytettäviä työvälineitä ja koneita. Yksi vanhimpia lienee vetoakseliltaan n. 7 m pitkä sorvi 1900-luvun vaihteesta. Sorvi on edelleen käytössä. Osan koneista ovat Vilho ja Pauli Koskinen rakentaneet tai parannelleet itse käyttökuuntoon.

Rakennus 3: 1920-luvun lopulla rakennettu paja on maalattiainen ja vailla perustusta. Sen rankorunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin. Rakennus on maalaamaton. Huonokuntoisessa rakennuksessa on edelleen jäljellä pajan valu-uunit ja ahjo. Rakennus on alkuperäisessä asussa. Se ei kuitenkaan ole enää vuosiin ollut käytössä.

Rakennus 4: Saunan ja puuceen käsittävä rakennus on rakennettu kahdessa eri vaiheessa. Alkuperäinen rakennus käsitti saunan ja puuceen. Rakennus on 1920-luvun vaihteesta. Se on ylös asti hirsirunkoinen, tasanurkkainen, vuoraamaton rakennus, joka on maalattu punaiseksi. Listoitus on valkoinen. Ikkunat ovat kuusiruutuiset. Saunaan ja puuceehen mennään länsisivulla olevista erillisistä ovista. Vinkkeli siipi rakennettiin eteläpäätyyn autotalliksi Rakennus on kohtalaisessa ja osittain huonossa kunnossa. Se on alkuperäisessä asussaan. Sauna kiukaineen ja muuripatoineen on edelleen käyttökunnossa, mutta ei enää käytössä.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Myllykadun varrella, laajalla tontilla, jota ympäröi pensaikkoinen pihamaa. Pihaan kuljetaan Sepänkadun puolelta. Alue on osa nk. Ala-Harjua.

Pihapiirin puutarha omenapuineen ja sireenipensaineen on villiintynyt ja hoitamaton. Tontin eteläpuolella sijaitsee Tasanteen kiinteistö.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön kaikki rakennukset ovat kohtalaisessa tai huonossa kunnossa. Niitä tärkeimpiä ovat suuri korjauspaja (R2) merkittävän historiansa ja työkone- ja työkalukokoelmansa ansiosta sekä huonokuntoinen paja (R3) 1920-luvulta. Rakennuksia ovat uhkaamassa myös kaavalliset uhkatekijät.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maakunnallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen arkisto.

Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Pauli Koskinen

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 9.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Lehtola
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-34
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Vuokramaa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koskitie 6, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	asuminen/liiketoiminta	varastointi
Alkup.käyttö	asuminen	varastointi, sauna, puucee
Rak.aika	1900-1906	1940-l
Suunnittelija		
Kerrosluku	1+1	1
Perusta	betoni	nurkkakivi
Runko	hirsi/ ranko	ranko
Kattomuoto	satula	satula
Kate	aaltopelti	aaltopelti
Vuoraus	mineriittilevy vaakalauta	
Ulkoväri	keltainen, ruskea	punainen, valkoinen
Kunto	hyvä	hyvä
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin v. 1930 Alasen talosta. Kiinteistön maat vuokrattiin Kalle Lehtoselle jo 1906. Lehtonen teki Alasen taloon taksvärkkiä yhden päivän viikossa ja toimi samalla Kyröskosken tehtaalla paperin leikkaajana. Lehtosen jälkeen talon osti Nestori Mustaniemi. Vuonna 1932 siihen tuli Elli Perttala, joka piti talossa vaatetusliikettä aina 1950-luvulle asti. Vuonna 1956 kiinteistön ostivat Hulda ja Kaarlo Säippä. Heidän tyttärensä Anni Salomäki miehensä Eeron kanssa ovat asusteliikkeen nykyiset omistajat.

Rakennus 1: Rakennus on betoniperustainen. Sen runko on osittain hirttä ja osittain rankoa. Runko on vuorattu mineriittilevyin ja maalattu tumman keltaisella maalilla. Listoitus on ruskea. Satulakaton katteena on aaltopelti. Rakennuksessa on matalampi jatkosiipi, Siipirakennuksessa on suuret näyteikkunat. Alkuperäisen asuinrakennuksessa on kolmi- ja kaksijakoiset pystyikkunat ja alemmassa kerroksessa näyteikkunat.

Nykyisen liike- ja asuinrakennuksen alkuperäinen osa on 1800-1900-lukujen vaihteesta, viimeistään vuodelta 1906. Tuolloin rakennus on yksikerroksinen, hirsirunkoinen asuinrakennus. Siihen rakennettiin toinen kerros 1945-1946 välisenä aikana. 1950-luvulla rakennus peruskorjattiin ja siihen rakennettiin uusi, matalampi siipirakennus. Liiketilat laajenivat uuteen siipeen. Alkuperäistä rakennusta ei enää ole nähtävissä. Rakennus edustaa lähinnä 1950-luvun tyyliä.

Rakennus 2: 1940-luvulla rakennetussa pitkässä piharakennuksessa toimi alunperin puuvaja, sauna ja puucee. Sen perustuksena on nurkkakivi. Rankorunko on vuorattu vaakalaidoin ja maalattu punaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on aaltopelti. Rakennus on alkuperäisessä asussaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koskitie 6:ssa, Koskitien ja Sepänkadun kulmauksessa.

Pihapiiri rajautuu pohjoisen puolella liikerakennuksen tannermaiseen pihaan. Etelässä on varsinainen puutarha, jossa kasvaa useita vanhoja, tuuheita omenapuita. Sekä marjapensaita. Rehevä pihamaa rajautu etelässä tyhjiin puskittuneeseen tonttiin, jolla sijaitsee vanha kaivo. Rakennuksen pihapiiriin kuuluu erilliseksi kiinteistöksi lohkotun Salomäen torpan pieni punainen asuinrakennus.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on hyväkuntoinen ja ympärivuotisessa käytössä. Sillä ei myöskään ole kaavallisia uhkatekijöitä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maisemallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen arkisto.
Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Eero Salomäki

Suullista perimätietoa: Kiinteistön tontin eteläpuolella olevalla tyhjällä tontilla on kaivo, jolta alueen asukkaat ennen hakivat vetensä. Omistaja Eero Salomäki kertoo kuulleensa kaivoa kutsutun myös nimellä "Mustalaisen silmä". Mustalaiset leiriytyivät perimätiedon mukaan kaivon ympärille yöpyessään alueella.

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 9.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Oma I
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-7-5
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Vuokramaa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Hammareninkatu, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Tradeka-Kiinteistöt, Helsinki

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	ei käytössä
Alkup.käyttö	leipomo/ konttori/ maitomyymälä/kahvila/ lihanleikkaamo/ varasto
Rak.aika	1928
Suunnittelija	Lauri Kivimäki
Kerrosluku	1+1+vintti+kellari
Perusta	betoni
Runko	betonitiili
Kattomuoto	auma
Kate	saumapelti
Vuoraus	rappaus
Ulkoväri	vaalea beige
Kunto	kohtalainen/hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Hämeenkyrön osuuskauppa perustettiin v. 1902. Kiinteistölle vuokrattiin Alasen kantatalosta ensimmäinen nykyisellä paikalla sijaitseva alue v. 1913, jolle rakennettiin Osuuskaupan uusi varastorakennus. Vuokra-alueetta laajennettiin v. 1917. Uudelle alueelle rakennettiin kaupan hevostalli ja sauna. Tallirakennus purettiin jo aiemmin, mutta alkuperäisessä asussaan ollut hyväkuntoinen varasto purettiin vasta vuonna 2000. Osuuskauppa laajeni 1920-luvulla.

Osuuskaupan vuokraamalla alueella sijaitseva entisen Korkomäen alueen torpparin, Kalle Korkomäen, talo, joka ostettiin mukana. Rakennus purettiin ja siirrettiin muualle. Tilalle rakennettiin vuonna 1928 suuri, 1920-luvun klassismia edustava leipomorakennus, jonka yhteydessä toimi myös kahvila keittiöineen, leipomon konttori, leipä- ja lihamyymälä sekä maitomyymälä. Kiinteistö on vuosikausia ollut poissa käytöstä. Sen pihapiiristä on vähitellen purettu kaikki muut rakennukset. Leipomorakennus on nykyisin helsinkiläisen Tradeka-kiinteistöt-nimisen yhtiön omistuksessa ja purku-uhanalainen.

Rakennus 1: Osuuskaupan entisen leipomorakennuksen suunnitteli ja piirsi hämeenkyröläinen rakennusmestari Lauri Kivimäki, joka valittiin työn tekijäksi urakkahuutokaupassa. Työn teettäjänä toimi Kulutusosuuskuntien Keskusliitto (KK).

Rakennus on betoniperustainen. Betonisokkeli on koristeltu tihein, pyöreän painantein. Sen runko on betonitiiltä ja vuorattu sileällä rappauksella. Rappaus on maalattu kalkkimaalilla. Aumakaton katteena on saumapelti. Kummassakin lappeessa on kattoikkuna. Muut ikkunat ovat 9-ruutuisia. Sisään kuljetaan kahta kautta. Alkuperäinen sisäänkäynti sijaitsee länsipäädyssä. Eteläisivulle on sisäänkäynti suoraan entisen leipomon tiloihin. Rakennus on lähes alkuperäisessä asussa.

Rakennuksessa on kaksi varsinaista kerrosta. Sen lisäksi siinä on varastona ja lihanleikkaajan työtiloina toiminut kellarikerros ja avovintti. Länsipäädyssä tullaan portaikkoon, josta kuljetaan kellariin sekä leipomon

tiloihin. Leipomon lattia on laatoitettu todennäköisesti 1960-70-luvulla. Sen takaosassa on pieni keittiö, sen takana sähkökeskus. Leipomon kiinteät rakenteet ovat muuten alkuperäiset. Suuri valkoinen kaakelein päällystetty, uuni luukkuineen on alkuperäinen. Leipomon takana oleva myymälähuone on niinkään alkuperäisessä asussa. Myös vanha lavuaari ja vesiputkistot lienevät 1920-luvulta. Seinät on maalattu 1960-70-luvulla keltaisiksi. Rakennuksen toisessa päädyssä on kaksi myymälähuonetta, jossa toimivat todennäköisesti leipä- ja lihamyymälä.

Yläkerroksen itäpäädyssä on konttorihuone keittiöineen sekä sen takana konttorinjohtajan työhuone. Toisessa päädyssä on kahvilan keittiö ja suuri kahvila. 1960-luvulla kahvila jaettiin kevyellä väliseinällä kahtia ja muutettiin asuintiloiksi. Rakenteet ovat kuitenkin helposti purettavissa ja kahvilan alkuperäinen ilme palautettavissa. Myös kahvilan peltiuuni on alkuperäinen.

Kahvilan keittiö puuliesineen on alkuperäinen. Keittiön nurkassa on pieni porraskomero, jota nouseaan jyrkkiä puuportaita avovintille. Konttorin ja konttorinjohtajan huoneen välille on 1960-luvulla rakennettu ylimääräinen väliseinä komerotilaa varten.

Rakennuksen portaikot peilipariovineen, samoin kuin muutkin ovet sekä ikkunat, ovat alkuperäisiä. Myös osa valaisimista johtoineen ja varjostimineen ovat alkuperäisiä.

Pohjakaavaa ei ole muutettu lainkaan yläkerran väliseiniä lukuunottamatta. Mitään ei ole purettu.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koskitien ja Hammareninkadun kulmauksessa. Sen länsipäädyssä ja eteläsivulla on tannermaista aluetta sekä puskituneita vanhojen osuuskaupan rakennusten paikkoja. Tontin eteläpuolella on lisäksi pensaikkoa, jonka yllä kulki Kyröskosken paperitehtaan ilmarata. Maasta löytyy vielä pätkä radan vaijeria. Jäljellä on myös paikaltaan irrotettuna osuuskaupan vanha puinen hevospuomi.

Pihapiiriä ei varsinaisesti ole. Koskitie on korotettu yli metrin korkeudelle rakennuksen perustuksista, eikä pääsyä pihaan ole enää entistä reittiä pitkin. Rakennuksen ympäristö on hoitamaton ja epäsiisti.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on kantavilta rakenteiltaan hyväkuntoinen. Osa ikkunoista on kuitenkin rikki ja ulkoasu sekä pinnat kaipaavat kunnostusta. Rakennus on 1920-luvun klassistista tyyliä edustava rakennus, joka on lähes alkuperäisessä asussaan. Rakennus on purku-uhan alainen.

Alkuperäisessä asussaan oleva varsin hyväkuntoinen rakennus tulisi kunnostaa ja ottaa uudelleen alkuperäiseen käyttöönsä

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maakunnallinen (Valtakunnallinen?)

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Heinivaara Eino. Osuusliike Oma 50-vuotias. Helsinki 1953.
Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimen arkisto.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere
Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella (s.82-83)1998.

23. SUULLISIA TIETOJA

Grönlund Olavi
Pertti Ruuska, kiinteistönhoitaja.

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

ALUEINVENTOINTILUETTELO

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Alue	Korkomäki
4. Kylä/ kaupunginosa	Myllymäki 418
5. Omistajat	Kiinteistöt ovat yksityisomistuksessa

6. ALUEEN JA ALUEELLA OLEVIEN RAKENNUSTEN KUVAUS

Korkomäen alue sijaitsee Myllykylässä, Kyröskosken taajaman ja Valtakadun itäpuolella, aivan joen jyrkimmän mutkan kohdalla. Aue kuului alunperin Eljaalan ja Mattilan taloille. Vanhin rakennuskanta sijaitsee lehtipuiden ja joen puolelta tuuhean kuusimetsän suojassa alueen itäreunassa. Aluetta rajaa lännen puolelta Koskilinna sekä lasten leikkipuisto, "Korkomäen Kallen puisto". Pohjoisen puolelta Hammareninkatu ja eteläpuolelta Urheilukentän parkkipaikka. Korkomäen läntinen reuna muodostuu uudesta Urheilukentän alueesta sekä nurmikentästä, jolla ennen sijaitsivat Kyröskosken tehtaan maatilarakennukset. Niistä on edelleen jäljellä navetta ja kuivuri.

Korkomäen alue on vanha Myllymäen Eljaalan ja Mattilan talojen torpan maa. Hämeenkyrön historia II:ssa (1990, 432) oleva torppaluettelo kertoo, että sekä Eljaalan että Mattilan tilojen maalla sijainnut Korkomäen torppa perustettiin vuonna 1786 ja lakkasi olemasta vuonna 1925. Korkomäen torppareista löytyy mainintoja koko 1700- ja 1800-lukujen ajan. Alueen tunnetuin torppari, "Korkomäen Kalle", eli vuosina 1852-1943. Korkomäestä hän muutti pois jo 1900-luvun alkuvuosina ja sen jälkeen Korkomäen torpassa oli vielä useita torppareita. Torppa maksoi 1860-luvulta lähtien maanvuokraa yhdessä Kyröskosken Puuvillatehtaan kanssa.

Asuintontit rakennuksineen sijoituivat alueen itäreunaan. Torpparin lisäksi alueella asui myös mäkitupalaisia. Alueita lunastettiin Kyröskosken tehtaalle vuodesta 1914 lähtien. Vähitellen peltomaiden jälkeen, lunastettiin myös vanhat asuintontit. Korkomäen torppa lakkasi vuonna 1925. Maarekisteriin Korkomäki on merkitty lohkokuusi vuonna 1930, ilmeisesti tehtaan virkailijoiden asuinalueena. 1920-luvun lopulla alettiin torpan sijaintipaikalle rakentaa virkailijoiden asuntoja, "pitkin sen jyrkänteen reunamaa, jossa Korkomäen metsä vietti joen rantaan." (v. Bonsdorff 1948, 282).

Korkomäen tehtaan virkailijoiden asuinalueen vanhimmat, mansardikattoiset, huvilamaiset asuinrakennuksen suunnitteli Tampereen kaupunginarkkitehti Birger Federley. Niistä ensimmäinen valmistui v. 1920-luvun alkuvuosina, toinen, kahden perheen talo vuonna 1927. Sen jälkeen samaan jonoon rakennettiin 1930-luvun aikana kaksi myöskin Tampereen kaupungin arkkitehtina toimineen Bertel Strömmerin suunnittelemaa, klassistis-/funktionalistishenkistä kahden perheen asuinrakennusta. Pihapiirit ympäröitiin kuusiaidoin. Rakennuskokonaisuuden eteläpuolella kulkee edelleen koivuun reunustettu kuja, jonka eteläpuolella sijaitsee vuonna 1947 valmistunut Korkola. Virkailijoiden ja johtajien asuinrakennuksia Oy Kyrö Ab rakennutti vielä 1950-, 60- luvuilla ja viimeiset kaksi valmistuivat vuonna 1976. Puistomainen asuinalue muodostaa tyylillisesti kerroksisen, hyvin säilyneen rakennuskokonaisuuden. Kaikkia vuoden 1940 jälkeen rakennettuja kiinteistöjä ei kuitenkaan tässä yhteydessä voitu inventoida.

Kyröskosken Ylä-Harjulla sijainneen Seurantalonsätilälle rakennettiin arkkitehti Arne Thulenin suunnittelema Koskilinna, joka valmistui vuonna 1940. Rakennuksen jatko-osa rakennettiin 1960-luvun alkuvuosina.

1920-luvun vaihteessa tehdas päätti ryhtyä harjoittamaan maataloutta laajemmin kuin ennen sodan jälkeisen pula-ajan vuoksi. Tila käsitti yhteensä lähes 500 hehtaarin, metsä-, laidun- ja viljelysalueen. Maatilaan varten rakennettiin vuosina 1920-21 tallin ja navetan käsittänyt, suuri, punatiilinen rakennus suunnitteleen nykyisen Koulukadun risteyksen kohdalle. Sen länsipuolella sijaitsi henkilökunnan asuinrakennus sekä ajokaluvaaja, jotka on jo purettu. Lisäksi vuonna 1927 rakennettiin alueen etäreunaan edelleen jäljellä oleva kuivausräikkö. Suunnitteijana toimi arkkitehtitoimisto Frosterus & Gripenberg ja rakentajana insinööri Alfred Palmberg. Tilaan kuului myös Viljakkalan Nikkilän ulkotila omine talousrakennuksineen.

Vanhimmissa virkailijoiden asunnoista on jäljellä kolme. Vanhin, B. Federleyn suunnittelema yhden perheen asunto, purettiin ilmeisesti täysin hyväkuntoisena vuonna 1963. Paikalle rakennettiin uusi, ajanmukainen asuinrakennus, joka nykyisin toimii Kyröskosken hotellina. Muut asunnot säilytettiin. Vuonna 1996 ne

lohkottiin itsenäisiksi kiinteistöiksi. Federleyn suunnitteleman asuinkiinteistön nimeksi tuli Federleyn huvila, Strömmerin vanhimman kiinteistön nimeksi Kivipari ja sen jälkeen rakennetun kiinteistön nimeksi tuli Puistopari. 1940-luvulla valmistunut Korkolan asuinrakennus sai nimensä jo tuolloin, vaikka lohkottiinkin vasta vuonna 1996. Sen lisäksi alueesta lohkottiin uudempia asuinkiinteistöjä.

Inventointiohteita alueella oli neljä: Federleyn huvila, Kivipari, Puistopari ja Korkola sekä edelleen Oy Kyro Ab:n omistuksessa olevat vanhat maatalousrakennukset, navetta ja kuivausriihi. Vuoden 1996 lohkomisen jälkeen, kun tehtaan omistamat kiinteistöt siirtyivät yksityisomistukseen, ympäristöä ja puutarhaa on kunnostettu ja pyritty saattamaan alkuperäisempään asuun. Kuten alunperinkin, kaikkia pihapiirejä ympäröi kuusialta. Navetta ja kuivuri sijaitsevat tehtaan puistoalueena toimivan nurmikentän ja tehtaan rakennuksiin johtavan entisen nk. Tallitien kulmauksessa. Valtakadun puolelta aluetta reunustaa koivuaita.

Federleyn huvila on 1927 valmistunut kahden perheen asunto, joka ulkoisesti on säilytetty alkuperäisessä asussaan. Joen puolella kasvaa tuuhaa kuusimetsä, joka on saanut kasvaa rauhassa vuosikymmeniä. Pihapiirissä on myös alkuperäinen ulkorakennus, jossa sijaitsi jääkellari ja puuvaja.

Federleyn huvilan jatkeena sijaitsevat Strömmerin huvilat, Puistopari ja Kivipari. Vuoden 1996 jälkeen niitkin on kunnostettu alkuperäistä tyyliä kunnioittaen. Kiviparin kiinteistössä asuinrakennuksen ikkunat on vaihdettu uusiin, vanhaa tyyliä jäljitteleviin. Lisärakenteita ei ole missään kolmesta rakennuksesta, Ikkunoita ja ovia ei ole suljettu, eikä niiden paikkoja muutettu. Myös alkuperäiset, verantamaisen laajat avokiuistit. Rakennusten kunnostuksiin on rakennustapaohjeet ja esim. uudet autokatokset eivät saa poiketa alueen tyylistä.

Alkuperäisistä puutarhoista ei ole enää paljoa jäljellä, mutta muutama vanha omenapuu kasvaa edelleen alueen itäreunalla. Nurmikoiden hoidon tuloksena nurmikoille levinneet kevätililjojen sipulit ovat alkaneet vähitellen kukkia.

Vanhimpien asuinrakennusten ja niinkään Bertel Strömmerin suunnitteleman funkishenkisen Korkolan välillä kulkee koivuun reunustettu kuja, josta käännetään pihoihin. Korkolan pihapiiriä ympäröi pensasaita. Kaksikerroksinen asuinpienkerrostalo on ulkoisesti alkuperäisessä asussaan. Sen itäpäädyssä on lasikuisti, jonka päällä on parveke. Länsipäädyssä on kaksi vierekkäin sijaitsevaa ulko-ovea. Vuoden 1996 lohkomisen jälkeen Korkolankin ympäristöä on kunnostettu.

Kuivuri ja navetta ovat ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Niiden ympäristöstä muut tehtaan maatalaan kuuluneet rakennukset on purettu ja tyhjät paikat on jätetty puistoalueeksi. Navettarakennus on osittain Kyröskosken vapaapalokunnan käytössä, osittain Oy Kyro Ab:n käytössä. Kuivuri vuokrattiin vuonna 2001 Kyröskosken perinneyhdistykselle näyttelytiloiksi.

7. ERIKSEEN LUETTELOIDUT KOHTEET

Federleyn huvila, Kivipari, Korkola, Oy Kyro Ab, Puistopari

8. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja käytössä. Ne sijaitsevat valtakunnallisesti arvokkaassa kulttuuriympäristössä, jotka Hämeenkyrön keskustan yleiskaavassa v. 2010 on merkitty suojelualueeseen kuuluviksi. Aluetta tulisi kuitenkin laajentaa koskemaan myös vuoden 1940 jälkeen rakennettua rakennuskantaa.

9. LUETTELOINTIPERUSTE

Rakennushistoriallinen	x
Historiallinen	x
Maisemallinen	x

10. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Valtakunnallinen

11. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

12. VALOKUVAT

Ks. liite

13. LÄHTEET

v. Bonsdorf. L.G. Kyröskosken tehtaot 1870-1945 II. helsinki 1947.

Hämeenkyrön historia II. Vuodesta 1725 vuoteen 1865.

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Laurinsalo Helena. TALot piipun juurella. 1998.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

Pitäjänpkartta v. 1850.

Suomen maatilat III. Turun ja Porin lääni, Ahvenanmaa. 1932. Helsinki.

14. LIITTEET

Liite 1: Kopio pitäjänkartasta v. 1850.

Liite 2: Kartta alueesta ja siihen merkityt kohteet, valokuvia

15. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Federleyn huvila
4. Kylä/rek.no	Myllymäki
5. Kaup.osa/ Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	
7. Peruskartta/koordin.	
8. Osoite	Korkomäentie 7 b
9. Omistaja ja omistajan osoite	

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	asuminen	ei käytössä
Alkup.käyttö	asuminen	puuvaja, jääkellari
Rak.aika	1929-30	1929-30
Suunnittelija	Birger Federley	Birger Federley?
Kerrosluku	1+1	1+kellari
Perusta	betoni	betoni
Runko	hirsi	ranko?
Kattomuoto	mansardi	satula
Kate	poltettu savitiili	kolmiorimahuopa
Vuoraus	pystylauta peiterimoin	pystylauta peiterimoin
Ulkovärit	keltainen, valkoinen	keltainen, valkoinen
Kunto	hyvä	huono
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin v. 1996 Kyro Oy:n omistamasta, Myllymäen kylään kuuluvasta Korkomäen alueesta, joka alunperin kuului Eljaalaan talon maihin. Lohkomisen yhteydessä kiinteistön nimeksi annettiin Federleyn huvila. Huvilan kiinteistö on toinen ja ainoa jäljelläoleva arkkitehti Birger Federleyn 1920-luvulla Korkomäen entisen torpan maille suunnittelemissa paritaloista. Talot suunniteltiin Kyröskosken paperitehtaan johtajien asunnoiksi. Rakennus säilyikin työntekijöiden asuntona aina 1990-luvulle asti, jolloin tehdään omistussuhteiden muutosten myötä asuntoja alettiin lohkoa ja myydä erillisiksi kiinteistöiksi. Asukkaina olevat työntekijät asetettiin ostoissa etusijalle.

Rakennus 1: Arkkitehti Birger Federleyn suunnittelemissa asuinrakennuksessa on betoniperustus. Hirsirunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Mansardilappeisen katon katteena on poltettu savitiili. Rakennuksen kummassakin päässä on avokuisti. Itälappeessa on kaksi lapeikkunaa. Ikkunat ovat kuusiruutuiset ja edelleen alkuperäiset.

Suuressa, 1920-luvun klassistishenkisiä piirteitä omaavassa, huvilamaisessa asuinrakennuksessa on kaksi kerrosta. Rakennuksen kummassakin päässä on asunto. Pohjakaavaltaan asunnot ovat toistensa peilikuvia. Alakerroksessa on eteisaula, josta nouseaan portaikkoa pitkin yläkertaan. Lisäksi alakerroksessa on keittiö, sali ja ruokailuhuone sekä wc. Yläkerroksessa on pieni aula, josta kuljetaan makuuhuoneisiin. Yläkerroksessa on myös wc sekä kylpyhuone. "Vesiklosetit" eli wc:t ovat alunperinkin kuuluneet rakennuksen sisustukseen.

Rakennuksen sisäpuolelta inventoidussa eteläpäädyn asunnossa tehtiin peruskorjaus 1960-luvulla. Sisätilojen pinnat, seinät, katto ja lattia vuorattiin ajanmukaisin materiaalein. Lattian alkuperäinen korkkimatto korvattiin 1960-luvun linoleummatolla. Alkuperäiset kaakeliuunit purettiin. Eteisen portaikko uusittiin. Asunnon pohjakaava säilytettiin kuitenkin alkuperäisenä. Myöskään ikkunoita ei muutettu.

Vuoden 1996 jälkeen tehdyssä uudessa kunnostuksessa alkuperäinen 1920-30-luvun henki pyrittiin uudelleen palauttamaan. Kunnostustyöt suoritettiin alkuperäistä tyyliä kunnioittaen.

Rakennus 2: Mahdollisesti niinikään Birger Federleyn suunnittelema ulkorakennus on betoniperustainen. Sen rankorunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu ketaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on kolmiorimahuopa. Rakennuksessa on lisäksi jääkellari, jossa säilytettiin huonosti säilyviä ruoka-aineita, mm. lihaa.

Huonokuntoinen rakennus on alkuperäisessä asussaan. Rakennuskokonaisuuteen kuuluvana se tulisi kunnostaa alkuperäinen tyyli huomioonottaen.

Varsin hoitamattomana ollutta puutarhaa alettiin uudelleen hoitaa 1990-luvun puolenvälin jälkeen.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee joen mutkan kohdalla, jyrkässä rinteessä, kolmen Birger Federleyn ja Bertel Strömmerin suunnitteleman asuinrakennuksen muodostaman kokonaisuuden pohjoisimpana rakennuksena. Sen länsipuolella sijaitsevat Korkolan ja Koskilinnan kiinteistöt sekä Kyröskosken urheilukenttä.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön asuinrakennus on käytössä ja hyväkuntoinen. Sillä ei ole myöskään kaavallisia uhkatekijöitä

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maakunnallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. Liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. Liite

21. VALOKUVAT

ks Liite

22. LÄHTEET

Tampereen kaupunginarkkitehti Bertel Strömmerin kaavasunnitelmaan perustuva kartta vuodelta 1936. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimiston arkisto. Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere. Kyröskosken tehtaas 1870-1945. Tehtaan 75-vuotishistoria.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Paula Tervo

24. LIITTEET

Liite 1: Kopio Birger Federleyn laatimasta alkuperäisestä pohjapiirroksesta v. 1928.

Asemapiirros, valokuvia.

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Kivipari
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-54
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Korkomäentie, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	As Oy, Korkomäentie, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1936-38
Suunnittelija	Bertel Strömmer
Kerrosluku	1+1
Perusta	betoni
Runko	tiili
Kattomuoto	mansardi
Kate	saumapelti
Vuoraus	sileä rppaus
Ulkoväri	vaalea beige
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin v. 1996 Oy Kyro Ab:lle vuonna 1930 Myllymäen Eljaalasta lohkotusta alueesta. Kiinteistön rakennus on yksi alueen kolmesta, alunperin tehtaan johtajille rakennetuista asuinrakennuksista, ja kahdesta Bertel Strömmerein suunnittelema samanalaisesta paritalosta myöhemmin rakennettu. Rakennukset kuuluivat Oy Kyro Ab:lle vuoteen 1996 asti. Niitä myytäessä etuosto-oikeus oli tehtaan työntekijöillä.

Rakennus 1: Kaksikerroksinen, betoniperustainen, tiilirunkoinen rakennus on vuorattu sileällä rappauksella ja maalattu vaalealla beigellä. Mansardikaton katteena on saumapelti. Kummassakin päädyssä on avokuisti, josta kuljetaan huoneistoihin. Rakennuksen itäsivulla on vierekkäin niinikään kaksi uloskäyntiä. Kummassakin lappeessa on neljä kahdeksanruutuista lapeikkunaa. länsisivun ikkunat ovat 12-ruutuisia, itäsivun kuusi ikkunaa ovat kahdeksanruutuisia.

Siitäkin huolimatta että v. Bonsdorff Kyröskosken tehtaita käsittelevässä teoksessaan totesi, ettei "1930-luvun sairaus", funkistyyli ole päässyt "painamaan leimaansa" rakennuksiin, suuri, huvilamainen rakennus omaa silti niin Bonsdorffin mainitsemia kustavilaistyyliä kuin funktionalistishenkisiäkin piirteitä.

Rakennusta on kunnostettu ja entistetty vuoden 1996 jälkeen ja se on ulkoisesti alkuperäisessä asussaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Korkomäentien varrella, Korkomäen alueella, viimeisenä alueen kolmesta samantyyllisestä rakennuksesta. '

Rakennuksen kummassakin päässä on oma puutarha, jotka itäsivun puolella yhtyvät.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on hyvin hoidettu ja ympärivuotisessa käytössä. Sillä ei ole kaavallisia uhkatekijöitä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Kyrökosken tehtaan 1870-1945. 1947.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Korkola
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-55
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Korkomäentie, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	As Oy Hämeenkyrön Korkola

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1946
Suunnittelija	
Kerrosluku	1+1+saunakerros
Perusta	betoni
Runko	tiili?
Kattomuoto	auma
Kate	saumapelti
Vuoraus	roiskerappaus
Ulkoväri	valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin vuonna 1996 Oy Kyrö Ab:lle vuonna 1930 lohkotusta, Myllymäen Eljaalaan kuuluneesta, entisestä Korkomäen torpan alueesta. Arkkitehti Bertel Strömmerin suunnittelema Korkola rakennettiin Kyrön tehtaan työntekijöiden asuinrakennukseksi, johon myös rakennettiin yleinen sauna alueen asukkaita varten.

Rakennus 1: Betoniperustainen, tiili- tai rankorunkoinen asuinpienkerrostalo vuodelta 1946 on vuorattu roiskerappauksin ja maalattu valkoiseksi. Aumakaton katteena on saumapelti. Pohjoispäädyssä on kaksi sisäänkäyntiä. Oven päällä on suojana lippa. Lipan päällä on yhdeksänruutuinen ikkuna ja sen päällä kolmiruutuinen vintin ikkuna. Eteläpäädyssä on lasikuisti, jossa on myös kaksi sisäänkäyntiä. Kuistin päällä on parveke, jonne kuljetaan lasiovesta. Kummankin sivun ikkunat sijaitsevat symmetrisesti kahdessa kerroksessa. Kummankin päädyn puolella on vierekkäin kaksi tuuletusikkunallista ikkunaa ja niiden keskellä kaksi kapeaa pystyikkunaa.

Rakennuksessa on kaksi kerrosta sekä kellarikerros. Kummassakin asuinkerroksessa on neljä huoneen ja keittiön kokoista asuntoa. Rakennus on ulkoisesti alkuperäisessä asussaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Korkomäen alueella, Korkomäentien varrella, Koskilinnan ja Federleyn ja Strömmerin suunnitteleminen rakennusten välisellä alueella.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on hyvin hoidettu ja ympärivuotisessa käytössä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, kopio alkuperäisistä piirustuksista v. 1946, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Oy Kyro Ab
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-61
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Valtakatu, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Oy Kyro Ab, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	toimitila, varasto	kulttuuritoimi
Alkup.käyttö	tuotanto	tuotanto
Rak.aika	1921-1922	1927
Suunnittelija	Frosterus&Gripenberg	Frosterus & Gripenberg
Kerrosluku	1+1	1+1
Perusta	betoniharkko	betoniharkko
Runko	tiili	tiili
Kattomuoto	säteri	säteri
Kate	poltettu savitiili	betonitiili
Vuoraus	ei vuorattu	ei vuorattu
Ulkoväri	punatiili, vihreä	punatiili, vihreä
Kunto	hyvä	hyvä
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kyröskosken tehtaitten entisen maatilan jäljellä olevat, inventoidut rakennukset, sijaitsevat entisellä Korkomäen torpan maalla. Alueen vuokrasi 1920-luvun alussa Kyröskosken paperitehdas. Tehtaan tavoitteena oli edistää maanviljelyksen kehittymistä alueella sodan jälkeisinä pulavuosina. Alueesta perustettiin v. Bonsdorffin (1945, 287) mukaan "tehdasyhdyskunnan maanviljelyksen kantatila". Maanviljelyksen hoitajaksi tuli tehtaan työnjohtaja A.J. Lintanen.

Maatilan muodostui kokonaisuudessaan Hämeenkyrön pitäjän Valkjärven, Vaivilan, Majamaan, Myllyojan ja Kotolan sekä Viljakkalan pitäjän Nikkilän maa-alueista. Tilan pinta-ala oli 472,96 hehtaaria ja muodostui puutarhasta, luonnonniityistä, viljellystä laitumesta, viljelymaasta, metsämaasta sekä joutomaasta ja rahkasuosta. Pelloilla viljeltiin kauraa, sekaviljaa, perunaa, juurikasveja ja heinää. Puutarhassa oli noin sata omenapuuta, noin 1300 erilaista marjapensasta sekä 1000 muuta pensasta. Lisäksi puutarhaan kuului n. 400 neliön suuruinen kasvihuone ja kasvilavoja, joiden lasipinta-ala oli n. 540 neliötä. Tehtaan metsistä saatiin myös tehtaan saha-, paperi- ja polttopuutarvikkeet.

Tehtaan maataloustuotantorakennukset sijaitsivat viljelysten keskipaikkeilla. Ne rakennettiin 1920-luvun vaihteessa. Lisäksi Viljakkalan Nikkilässä oli tehtaan ulkotila maatalousrakennuksineen. Jäljellä olevat kaksi rakennusta ovat edelleen osa Kyröskosken paperitehtaan Oy Kyro Ab:n tehdasmiljöötä. Rakennus N.o 1 on navetta- ja tallirakennus, Rakennus n:o 2 kuivatusriihi eli kuivuri.

Rakennus 1: Arkkitehtitoimisto Frosterus & Gripenbergin laatimien piirustusten mukaan navetta- ja hevostallirakennuksen rakensi insinööri Alfred Palmberg. Rakennuksen perustuksena on betonitiili. Punatiilinen runko on vuoraamaton. Säterikaton katteena on poltettu savitiili. Rakennus on vinkkelinmallinen. Sen pohjoissivulla ja pohjoissuuntaan olevan vinkkelin siiven länsisivulla on kummallakin neljä suurta pariovea. Eteläisivulla sekä itäpäädyssä sijaitsevan vinkkelin siiven sivulla on kaariholvattuja syvennyksiä. Päätykolmioissa on kissanpenkit. Kummassakin päätykolmioissa on niinikään ovi, joihin mahdollisesti johtanutta parvisilta ei enää ole olemassa. Ikkunat ovat alkuperäiset.

Rakennuksessa toimi alunperin 20:n lehmän navetta ja 20:n hevosen talli. Rakennuksen sisätilat on otettu muuhun käyttöön ja alkuperäiset rakenteet on purettu. Länsipäässä sijaitsee Kyröskosken VPK:n autotallit ja itäpäässä on tehtaalla varastotiloja sekä toimistotiloja.

Ulkoisesti rakennus on kuitenkin lähes alkuperäisessä asussaan.

Rakennus 2: Niinikään arkkitehtitoimisto Frosterus & Gripenbergin laatimien piirustusten mukaan insonööri Alfréd Palmgrenin rakentama rakennus toimi alunperin tehtaalla maatalon kuivausräätä. Kuivuritoimintaa harjoitettiin vielä aivan viime aikoina. Rakennus on vuodesta 2001 lähtien ollut vuokrattuna Kyröskosken Perinneyhdistys r.y:lle ja siitä suunnitellaan näyttelytilaa.

Kuivurirakennuksen perustuksen on betoniharkko. Punatiilinen runko on vuoraamaton. Säterikaton katteena on betonitiili. Rakennuksen kummassakin päässä on ovi ja erillinen kuivuritila. Kummallakin puolella on 12 suurta laaria. Laarit sijaitsevat molemmin puolin ja keskellä on leveä käytävä. Yläkerrokseen johtaa portaikko. Parvikerroksessa on kuhunkin laariin johtava erillinen täyttöluukku. Kuivurin puurakenteet ovat alkuperäisiä.

Rakennukseen lienee 1960-luvun paikkeilla tehty uudet kuivatuslaitteet. Kuivurille on rakennuksen keskivaiheille puhkaistu katon läpi johtava tuuletusputki. Välikattoa on vahvistettu betonilla. Muutokset ovat purettavissa ja alkuperäinen asu palautettavissa.

Rakennuksesta suunnitellaan näyttelytilaa.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee nk. Korkomäen alueella, Valtakadun varrella, puistomaisessa miljöössä, jonka pohjoispuolella avautuu tehtaalla nykyinen tuotantorakennuskompleksi. Itäpuolella on Korkomäen asuinalue.

Pihapiiri muodostuu navetan ja kuivurin rakennuskokonaisuudesta. Rakennuksia reunustaa laaja nurmikenttä ja Valtakadun puolelta korkea koivuaita. Itäisivulla sijainnut työntekijöiden asuinrakennus on purettu, samoin alueen pohjoispuolella sijainnut pitkä työkalu- ja kärryvaja.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja käytössä. Rakennukset ovat ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Kuivuria ollaan muuttamassa näyttelytiloiksi. Rakennuksen alkuperäiset rakenteet tulisi muutosten yhteydessä säilyttää.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maakunnallinen (?)

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Kyröskosken tehtaat 1870-1945. 1945

Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

Suomen maatilat III. Turun ja Porin lääni. Ahvenanmaa. 1932. Helsinki.

23. SUULLISIA TIETOJA

Hannu Jouko, Kyröskosken perinneyhdistyksen sihteeri

Tervo Paula, Kyröskosken perinneyhdistyksen puheenjohtaja

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 26.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Puistopari
4. Kylä/rek.no	Myllymäki
5. Kaup.osa/ Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/koordin.	
8. Osoite	Korkomäentie 9
9. Omistaja ja omistajan osoite	

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1930-1936
Suunnittelija	Bertel Strömmer
Kerrosluku	1+1
Perusta	betoni
Runko	tiili
Kattomuoto	mansardi
Kate	poltettu savitiili
Vuoraus	sileä rappaus
Ulkovärit	valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin v. 1996 Kyro Oy:n omistamasta, Myllymäen kylään kuuluvasta Korkomäen alueesta, joka alunperin kuului Eljaalan talon maihin. Lohkomisen yhteydessä kiinteistön nimeksi annettiin Puistopari. Kiinteistön asuinrakennus on vanhin arkkitehti Bertel Strömmerin 1930-luvulla Korkomäen entisen torpan maille suunnittelemissa kahdesta rakennuksesta. Se on näkyvillä jo Strömmerin vuonna 1936 laatimalla kaavakartalla. Rakennus suunniteltiin alueen kolmen muun samantyyllisen rakennuksen kanssa Kyröskosken paperitehtaan johtajien asunnoksi. Rakennus säilyi työntekijöiden asuntona 1990-luvulle asti, jolloin tehtaan omistussuhteiden muutosten myötä asuntoja alettiin lohkoa ja myydä erillisiksi kiinteistöiksi. Asukkaina ovat työntekijät asetettiin ostoissa etusijalle.

Rakennus 1: Arkkitehti Bertel Strömmerin suunnittelema kahden asunnon rakennus on rakennettu 1930-1936 välisenä aikana. Rakennuksessa on betoniperustus. Sen tiilirunko on vuorattu sileällä rappauksella ja maalattu vaalealla kalkkimaalilla. Mansardikaton katteena on poltettu savitiili. Asuntoihin kuljetaan päädyistä. Kummassakin päädyssä on sisäänkäynti ja avokuisti. Itäsvun alemmassa lappeessa on kaksi lapeikkunaa. Lappeiden yläosa on hyvin loiva ja antaa lähes tasakattomaisen vaikutelman. Lappeet taittavat taitteen kohdalta lähes pystysuorasti. Päädyissä on loiva aumaus ja päätykolmiossa kissanpenkit.

1930-luvun funktionalistishenkisiä piirteitä omaavassa, suuressa, huvilamaisessa asuinrakennuksessa on kaksi asuinkerrosta. Pohjakaavaltaan asunnot ovat toistensa peilikuvia. Alakerroksessa on eteisaula vintin portaikkoineen. Sen lisäksi keittiö, sali ja ruokailuhuone. Yläkerroksessa on makuuhuoneita.

Sisätiloista inventoidun eteläpään asunnon pohjakaava on alkuperäinen, mutta asunto on muuten kunnostettu 1990-luvulla. Alkuperäisiä pintamateriaaleja ei enää ole runsaasti nähtävissä. Kaakeliuunit on myös purettu jossakin vaiheessa. Myös ikkunat on vaihdettu uusiin. Tyyllillisesti ne noudattelevat kuitenkin alkuperäistä mallia. Ovet ovat alkuperäiset. Ulkoisesti rakennus on asultaan alkuperäinen.

Rakennus 2: 1990-luvun loppupuolella rakennettu autotalli on tehty alueelle suunnitellun rakennustapaohjeen mukaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee joen mutkassa, keskimmäisenä kolmesta samantyylisestä 1920-30-luvun huvilasta. Sen länsipuolella sijaitsevat Korkola, Koskilinna ja Kyröskosken urheilukenttä.

Rakennusta ympäröi uudelleen 1990-luvulla elvytetty puutarha nurmikenttineen ja kukkaistutuksineen. alkuperäisistä kasveista on jäljellä mm. vanhoja omenapuita. Kaikkia alueen pihapiirejä ympäröinyt kuusialta on edelleen jäljellä. Joen puolella kuusikko on kasvanut tiheäksi ja metsämäiseksi. Näköala joelle on lähes kokonaan hävinnyt.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja käytössä. Niillä ei myöskään ole kaavallisia uhkatekijöitä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Bertel Strömmerin kaavasuunnitelman pohjalta v. 1936 laadittu kartta. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimiston arkisto.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere. Kyröskosken tehtaot 1870-1945. tehtaon 75-vuotishistoria.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Kaisa Koivulahti

24. LIITTEET

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

ALUEINVENTOINTILUETTELO

1.Lääni	Länsi-Suomi
2.Kunta	Hämeenkyrö
3.Alue	Koulukadun asevelikylä
4. Kylä/ kaupunginosa	Järvenkylä 408/ Kostula 411
5. Omistajat	Kiinteistöt ovat yksityisomistuksessa

6. ALUEEN JA ALUEELLA OLEVIEN RAKENNUSTEN KUVAUS

Koulukadun alue rajautuu kadun varteen ja sen varressa sijaitseviin pihapiireihin. Asevelikylä sijaitsee lähinnä kadun eteläpuolella. Pohjoispuolen rakennuksista suurin osa on rakennettu myöhemmin.

Koulukadun alue oli ennen 1940-lukua Kostulan ja Järvenkylän omistuksessa olevaa peltoa, metsää ja niittyä. Niiden eteläpuoleinen alue oli soista metsää. Niittyä kutsuttiin nimellä Naistenniitty. Asuinalue perustettiin vasta sotavuosien jälkeen 1940-luvun puolivälissä, kun Kyröskosken paperitehdas halusi lunastaa maat sodasta palaavien työntekijöidensä asutustilatonteiksi. Siirtolaisia ei alueella ole koskaan asunut.

Koulukadun "alkupäässä" eli itäpäässä, on kuitenkin kaksi kiinteistöä, jotka perustettiin jo 1930-luvun alussa, Koivikko ja Suopelto. Kiinteistöjen tontit ovat myöskin suurempia kuin asutustilojen.

Koulukadun nk. Yläkylän liepeillä sijaitsee pieni, yhtenäinen alue, jonka 1800-1900-lukujen vaihteessa rakennetut kiinteistöt, Takahuhta, Rajamaa ja Hietikko, pihapiireineen ovat säilyneet melko alkuperäisinä. Niiden ja Koulukadun Yläkylän aluetta yhdistää puretun rakennuksen perustusten eteläpuolella sijaitseva nurmeltuun, rakentamaton alue, joka sijoittuu Kyrönkadun ja Koulukadun risteykseen. pohjoisen suunnalta aluetta rajaa Valtakadun ja Koskitien risteys, idässä Kyrönkatu ja lännessä uudempien kiinteistöjen alueet.

Inventointikentällä saatujen suullisten tietojen mukaan Koulukadun asevelitalojen rakentaminen alkoi yhtäaikaan kaikilla tonteilla. Joidenkin tietojen mukaan piirustukset sai valita kolmesta vaihtoehdosta. Valtaosan mukaan piirustukset olivat kuitenkin samat tyyppiirustukset. Niitä piti myös noudattaa. Pieniinkin muutoksiin, esim. keittiön paikan vaihtoon, piti hakea poikkeuslupa. Kyröskosken tehdas valvoi, jopa "hallitsi" alueen rakentamista. Tehdas toimi lainojen takaajana. Se myös auttoi materiaalihankinnoissa ja jopa edellytti, että laudat, ym. tarvikkeet ostettiin tehtaan kautta. Silti rakennusaineita ostettiin myös muualta. Tiilet poltettiin yhdessä talossa itse.

Tyyppiirustusten mukainen asunto käsitti kaksi huonetta sekä keittiön ja eteisen sekä vintissä kaksi asuinhuonetta. Eteisestä sijainneesta porraskomerosta kuljettiin vintin lisäksi myös kellariin. Rakennuksissa on nk. sydänmuuri l. keskusmuuri, keittiössä suuri liesi ja kamareissa peltillä vuorattu pystyuuni. Huoneiden nimitykset olivat kaikissa asuinrakennuksissa samat, eteinen, keittiö, välikamari ja peräkamari.

Ikkunat olivat kaksi- ja kolmijakoisia pystyikkunoita. Avokuistin päälle rakennettiin pulpettilappeinen kaaveli. Vuorilaudoitus oli peiterimoitettua pystylautaa ja yläosastaan pystylautaa. Rakennukset maalattiin mm. vaaleankeltaisiksi, vihreiksi ja valkoisiksi.

Pihapiireihin kuului kaksi rakennusta, asuinrakennus ja ulkorakennus, jossa oli sauna ja puuvaja. Useissa pihapiireissä ulkorakennus on säilytetty ja se on verraten hyväkuntoisena edelleen käytössä. Muutamassa kiinteistössä piharakennusta on muutettu tai peruskorjattu. Vain muutamassa kiinteistössä piharakennus on korvattu uudella, yhdessä tulipalon vuoksi. Yhdessä pihapiirissä ei piharakennusta ollut enää ollenkaan, vaan se on purettu, eikä uutta ole enää rakennettu tilalle.

Alueen noin 40 asevelikiinteistöä lohkottiin yhteislohkomisessa kummastakin kylästä samaan aikaan vuonna 1953.

Pitkän kadun varrella sijainnut alue jakautui epävirallisesti kolmeen alueeseen, Yläkylään, Keskikylään ja Alakylään. Kyrönkatuun rajautuva Yläkylä sijoittuu Koulukadun länsipäähän ja sen alueella on 10 asutustilaa. Nk. Keskikylän alueella sijaitsi vajaa kymmenen tilaa. Alue rajautui Kyrönkatuun ja Kirkkokatuun. Kirkkokadun ja Valtakadun välinen alue oli nk. Alakylää. Keskikylän alueella asuva asukas

kertoi alueen kahdeksan kiinteistön muodostaneen pienen, tiiviin yhteisön. Kultakin alueelta inventoitiin vähintään yksi hyvin säilynyt kiinteistö. Muut kiinteistöt valokuvattiin yksittäin tai laajemmassa kadunvarsinäkyvässä.

Kostulaan kuuluva Yläkylä on toisin kuin kadunvarren muut asevelialueet, rakennettu molemmin puolin katua jo 1940-luvulla ja kaikki kiinteistöt ovat asutustiloja. Alueelta inventoitiin Katajiston kiinteistö. Sen asuinrakennus on vuodelta 1945 ja sekä ulkoisesti että sisältä lähes alkuperäisessä asussaan. Myös asukkaat ovat muuttaneet kiinteistöön 1940-luvulla. Katajiston kiinteistö on ulkoisesti alkuperäisessä asussaan. Myös sisätilat ovat poikkeuksellisen hyvin säilyneet. Muihin alueen asuinrakennusten julkisivuihin on tehty vähintään pieniä muutoksia. Muutama on peruskorjattu 1960-70-lukujen aikana ja vuorattu mineriittilevyin. Osassa ikkunat on vaihdettu suuriruutuisiksi. myös ulkorakennuksia on muutettu ja rakennettu uudelleen.

Keskikylän alueella asuu yksi "alkuperäinen" asukas, yksi kiinteistö oli tyhjiillään ja muissa oli alueelle myöhemmin muttaneita asukkaita. Lännimmäisin kiinteistö, Mäkirinne, perustettiin vasta 1950-luvulla, eikä ole asutustila. Siinä asui ja piti verstastaan alunperin vaatturi Mäkinen. Kadun pohjoispuoli on rakennettu myöhemmin. Vuonna 1951 rakennettiin pohjoispuolen itäpäähän Kyröskosken kansakoulu. Eteläpuolen itäpäässä sijaitsi mm. 1950-luvulla rakennettu entinen Kyröskosken neuvola ja lääkärintalo eli nk. "Sippelin talo".

Keskikylän asutustiloista länsipää kuuluu Kostulan kylään, itäpää Järvenkylään. Keskivaiheilla sijaitseva Manulan kiinteistö sijaitsee molempien kylien, Kostulan ja Järvenkylän alueella Asuinrakennuksista yksikään ei ole täysin alkuperäisessä asussa. Suurin osa muutoksista on tapahtunut 1960-70-luvun vaihteessa, jolloin kuisti ja vuoraus on uusittu koko alueella tyyppilliseksi mineriittilevyksi. Pihapiirit ovat kuitenkin säilyttäneet alkuperäisen luonteensa ja vain yhdessä pihapiirissä saunan ja varaston käsittävä ulkorakennus on uusittu.

Alakylän alueelta inventoitiin neljä kiinteistöä, Järvimaa, Koivumäki, Koivikko ja Suopelto. Järvimaan kiinteistö on peruskorjattu alkuperäistä tyyliä jäljitellen todennäköisesti vuosien 1990-2001 välisenä aikana. Sen kaikki materiaalit on uusittu. Alkuperäinen tyyli on muuten pyritty säilyttämään, mutta kuistissa lienee nykyisten koristeellisten ikkunoiden tilalla olleet alunperin tyyppilliset kaksi-nelijakoiset pystyikkunat tai nauhaikkuna. Koivumäen kiinteistö on peruskorjattu 1970-luvun paikkeilla. Sen vuorauksena on mineriittilevy. Kuisti on uusittu ja laajennettu. Ikkunat lienevät kuitenkin alkuperäisiä. Koulukatu kolme on peruskorjattu 1960-70-luvulla, mutta Koulukatu 5:n asuinrakennus vaikuttaisi olevan alkuperäisessä asussaan. Alakylän länsipäässä ei alkuperäisenä säilytettyjä asuinrakennuksia ole.

Koulukadun Yläkylän pohjoispuolella sijaitsevassa kolmen kiinteistön, Takahuhan, Rajamaan ja Hietikon muodostamalla alueella olevat rakennukset on rakennettu 1800-1900-lukujen vaihteen ja 1920-luvun aikana. Vanhin on Hietikon pitkänurkkainen päärakennus, joka ainakin ulkoisesti on säilyttänyt melko hyvin alkuperäisen asunsa. 1920-luvulla rakennettiin sekä Takahuhta että Rajamaa. Takahuhan mansardikattoinen päärakennus peruskorjattiin 1970-luvun paikkeilla, jolloin mm. ikkunat muutettiin suuriruutuisiksi. Alkuperäinen tyyli on kuitenkin vielä osittain jäljellä. Rajamaan 1920-luvulla rakennettu päärakennus paloi 1950-luvulla ja se rakennettiin uudelleen osittain 1950-luvun tyyliä noudattaen. Mansardikattoa ei enää rakennettu uudelleen, vaan vinttikerros korotettiin kokonaiseksi kerrokseksi ja sen päälle rakennettiin loiva satulakatto.

Alueen asevelitilojen tontit ovat suunnilleen samankokoisia. Pihapiirit ovat säilyttäneet yleisesti ottaen hyvin alkuperäisen luonteensa puutarhojen ja rakennusten sijoittelun suhteen. Neljä kiinteistöä on alkuperäisessä asussaan. Peruskorjaus"aallon" aikana 1960-70-lukujen taitteessa osa rakennuksista vuorattiin mineriittilevyin. Muutaman kiinteistön ikkunat vaihdettiin ajanmukaisin suuriruutuisiin. Osassa julkisivumuutos rajoittui uuteen vuoraukseen. Monissa kiinteistöissä uusittiin myös kuisti. Kaikkein eniten on muuttunut nk. Alakylän alue. Yksi kiinteistö on alkuperäisessä asussaan. Yksi on täysin muutettu ja lisärakennettu, yksi peruskorjattu alkuperäistä tyyliä jäljitellen ja yksi ajanmukaistettu 1970-luvulla ja vuorattu poikkeuksellisesti roiskerappauksin. Suopellon kiinteistö 1930-luvulta on entisöity vanhaa tyyliä kunnioittaen. Koivikon kiinteistö niinkään 1930-luvulta on peruskorjattu ja lisärakennettu 1960-luvulla. Alkuperäinen rakennus on vielä osittain nähtävissä.

Rajamaan, Takahuhan ja Hietikon muodostamaa kokonaisuutta tukee runsas, vanha puutarhakasvisto. Rakennusten julkisivujen muutosten aiheuttama kerroksisuus ei ole luonteeltaan häiritsevää, vaan luonteva osa kiinteistöjen asutushistoriaa.

7. ERIKSEEN LUETTELOIDUT KOHTEET

Yläkylä: Katajisto

Keskikylä: Manula, Mäkirinne, Salonen

Alakylä: Järvimaa, Koivumäki, Koivikko, Suopelto

8. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistöistä kaksi on asumattomia, muut ympärivuotisessa asuinkäytössä ja hyväkuntoisia.

9. LUETTELOINTIPERUSTE

Rakennushistoriallinen		x
Historiallinen	x	
Maisemallinen	x	

10. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

11. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

12. VALOKUVAT

Ks. liite

13. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

14. LIITTEET

Liite 1: Ote peruskartasta, valokuvia

15. SUULLISTA TIETOA ANTANEET

Koulukadun asutustilojen asukkaita ja heidän jälkeläisiään

16. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Hietikko
4. Kylä/rek.no	Kostula 411-1-73
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Mäkitupa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Alasentie, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	asuminen	varastointi
Alkup.käyttö	asuminen	varastointi
Rak.aika	1890-1910	1940-1960
Suunnittelija		
Kerrosluku	1,5	1
Perusta	nurkkakivi, betoni	betoni
Runko	hirsi	ranko
Kattomuoto	satula	satula
Kate	kolmiorimahuopa	betonitiili
Vuoraus	pystylauta peiterimoin	limilauta
Ulkoväri	vaaleankelt. valk.	vaaleankelt.valk
Kunto	hyvä	hyvä
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu Poussan talosta yhteislohkomisessa vuonna 1953. Kiinteistö on entinen taksvärkkitorppa. Se on ympärivuotisessa asuinkäytössä.

Rakennus 1: Asuinrakennus on rakennettu todennäköisesti 1800-1900-lukujen vaihteessa. Se on perustettu nurkkakiville. Perustuksia on myöhemmin vahvistettu betonilla. Tasakertaan asti pitkänurkkainen hirsirunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu vaaleankeltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on kolmiorimahuopa. Eteläsivun puolella on kaksikerroksinen umpikuisti. Kuistin länsisivulla on pulpettikattoinen, rankorakenteinen kylkiäinen, joka lienee rakennettu myöhemmin. Kuistin päätykolmiossa on kuusiruutuinen ikkuna. Kaikki muut ikkunat lienevät alkuperäisiä T-ikkunoita, joiden yläruutu on jaettu kahtia välipuitteella.

Rakennukseen tehdyistä muutoksista ei ole tarkkaa tietoa. Se lienee ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan.

Rakennus 2: Varastorakennuksen perustuksena on betoni. Rankorunko on vuorattu limilaudoin ja maalattu vaaleankeltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on betonitiili. Rakennus lienee alkuperäisessä asussaan

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Alasentien varrella. Se muodostaa kolmen vanhan kiinteistön, Rajamaan ja Takahuhdan kanssa maisemallisen kokonaisuuden, jota kaikilta sivuilta ympäröi uudempi rakennuskanta.

Pihapiiri rajautuu pohjoisessa Takahuhdan kiinteistöön, idän ja etelän puolella tiehen ja lännen puolella palvelutalona toimivaan rivitaloon. Pihapiirin pohjois- ja itäpuolella kasvaa vanhoja omenapuita ja koristepensaita. Päärakennuksen ja varastorakennuksen välinen sisäpihan alue on sileää ja tannermaista.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja käytössä. Kolmen kiinteistön pihapiirin muodostama kokonaisuus tulisi säilyttää ja kunnostuksissa alkuperäinen tyyli tulisi ottaa huomioon.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Järvimaa
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-63
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Asutustila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koulukatu 25, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	ei käytössä
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1940-l
Suunnittelija	(tyyppitalo)
Kerrosluku	1,5
Perusta	betoni
Runko	ranko
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	mineriittilevy
Ulkoväri	keltainen, valkoinen
Kunto	kohtalainen
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu yhteislohkomisessa vuonna 1953 Alasen talosta. Se toimi alunperin asutustilana. Pihapiirin toinen rakennus, joka todennäköisesti muiden pihapiirien rakennusten tavoin käsitti saunan ja varastotila, on purettu, eikä tilalle ole rakennettu uutta.

Rakennus 1: 1940-luvulla rakennettu, betoniperustainen, rankorunkoinen asuinrakennus on vuorattu mineriittilevyin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on betonitiili. Eteläsivun puolella on laaja umpikuisti. Ikkunat ovat alkuperäiset kaksi- ja kolmijakoiset pystyikkunat. Kuistia lienee laajennettu todennäköisesti 1950-60-lukujen paikkeilla, jolloin mineriittivuorauskin on vaihdettu alkuperäisen vuorauksen tilalle. Kuistin ulko-ovi on uusittu.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koulukatu 25:ssa. Se on osa nk. Alakylää

Pihapiirissä on vain yksi rakennus. Puutarha on kokonaan puskitunut ja pihapiiri hoitamaton.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön asuinrakennus on kohtalaisessa kunnossa ja tyhjillään. Pihapiiri on hoitamaton.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maisemallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Katajisto
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Asutustila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koulukatu 44, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Katajisto, Koulukatu, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	asuminen	varastointi, autotalli/puuvaja
Alkup.käyttö	asuminen	varastointi/puuvaja
Rak.aika	1945	1945
Suunnittelija	(tyyppitalo)	
Kerrosluku	1,5	1
Perusta	betoni	betoni
Runko	hirsi	ranko
Kattomuoto	satula	satula
Kate	profiilipelti	profiilipelti
Vuoraus	pystylaut peiterimoin	pystylauta peiterimoin
Ulkoväri	keltainen, valk.	vihreä, valk.
Kunto	hyvä	hyvä
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu Alasen talosta. Se on perustettu muiden kadunvarren asutustilojen tapaan nk. asevelitilaksi hämeenkyröläiselle, Kyröskosken paperitehtaan työntekijälle. Kiinteistö on edelleen alkuperäisessä omistuksessa ja ympärivuotisessa asuinkäytössä. Kaikki Koulukadun asevelitilojen asuinrakennukset ulkorakennuksineen ovat alunperin olleet samanlaisia. Asuinrakennukset rakennettiin yhden mallin pohjalta. Katajiston asuinrakennus edusti inventointihetkellä alkuperäisenä säilytettyä rakennusta.

Rakennus 1: Vuonna 1945 rakennettu asuinrakennus on betoniperustainen. Sen hirsirunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on profiloitu pelti. Pohjoissivun puolella on umpikuisti. Sisäänkäynti on kuistin sivussa. Edelleen inventointihetkellä hyvässä kunnossa olleet, alkuperäisenä säilytetyt ikkunat olivat kaksi- ja kolmijakoisia pystyikkunoita. Heinä-elokuun aikana v. 2001 ne vaihdettiin kolminkertaisiin Tiivi-ikkunoihin.

Rakennuksessa on eteinen, sen takana keittiö ja vieressä kaksi huonetta. Eteisessä sijaitsevasta porraskomerosta kuljetaan sekä vinttiin että kellariin. Rakennuksen kaikki sisämateriaalit ovat alkuperäisiä. Siinä on edelleen jäljellä lautalattia, lautakatto sekä seinissä pinkopahvit. Edustavassa kunnossa säilyneen rakennuksen kellarikerrokseen on 1980-luvulla rakennettu pannuhuone. Samaan aikaan alkuperäiset peltiuunit purettiin. Keittiön puuliesi jätettiin kuitenkin jäljelle. Myös keittiön kaapistot ovat alkuperäiset.

Ulkoisesti rakennuksessa on muutettu vain katto, jonka kate vaihdettiin 1980-luvun kunnostuksen yhteydessä profiilipeltiksi. Rakennukseen on suunnitteilla lähiaikoina ikkunaremontti, jonka yhteydessä kaikki alkuperäiset ikkunat vaihdetaan uusiin samantyyliisiin.

Rakennus 2: Betoniperustainen, rankorunkoinen varastorakennus on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu vaaleanvihreäksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on profiilipelti, joka on laitettu 1980-luvun kunnostuksen yhteydessä. Rakennukseen on tehty myöhemmin autotalli.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koulukadun varteen 1940-luvulla perustetussa asevelikylässä nk. Yläkylän alueella. Nimitys on syntynyt asukkaiden keskuudessa.

Pihapiiri avautuu pohjoisen puolelle. Asuinrakennuksen eteläsivu kulkee Koulukadun mukaisesti lähes tien reunaa pitkin. Päärakennuksen pohjoispuolella on rehevä puutarha vanhoine omenapuineen, marjapensaineen ja kukkaistutuksineen. Piha-alueen pohjoisreunassa sijaitsee autotalli- ja varastorakennus.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja käytössä. Alueen rakennusten kunnostusten yhteydessä olisi yhtenäinen rakennustapaohje välttämätön.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen

16. Historiallinen x

17. Maisemallinen x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maisemallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Katajisto

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Koivikko
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-13
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koulutie/Koskitie, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Nikkilä, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen/ toimitila
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1932
Suunnittelija	
Kerrosluku	1+1
Perusta	betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	saumapelti
Vuoraus	pystylauta peiterimoin
Ulkoväri	valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö perustettiin ja lohkottiin Alasen talosta 1930-luvulla. Kiinteistö on ympärivuotisessa asuinkäytössä. Siinä on myös Nikkilän liikenne Oy:n toimistotiloja.

Rakennus 1: Koivikon vuonna 1932 Erland Nikkilän rakentama asuinrakennus on betoniperustainen. Sen runkohirret ovat peräisin Hammareninkadun varrella sijainneesta vanhasta Hietalan talosta, joka purettiin samana vuonna. (Laurinsalo, 38.) Hirsirunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu valkoiseksi. Satulakaton katteena on saumapelti. Pohjoissivulla on kuisti, jonka päällä on parveke. Päätykolmioissa on lunetti-ikkunat. Muut ikkunat ovat kaksijakoisia pystyikkunoita sekä suuriruutuisia tuuletusikkunallisia 1960-luvun ikkunoita.

Rakennuksen eteläisivulle rakennettiin 1960-luvun alkuvuosina matala pitkä siipi. Se on rankorunkoinen ja vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin. Siipirakennuksen itäisivulla on suuret ikkunat. Länsisivun puolella on kaksi sisäänkäyntiä sekä muutama pienempi ikkuna.

Rakennus peruskorjattiin 1960-luvun alkuvuosina. Asuinrakennuksen alkuperäinen osa on säilytetty osittain alkuperäisenä.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koulukadun pohjoispäässä kahdelta sivulta pensasaidan reunustamalla tontilla. Itäpuolella kulkee Koulukatu, länsipuolella on nk. entinen "Perkamentin" alue, jolla nykyisin on Sparin liike.

Koivikon pihapiirissä on yksi rakennus, joka sijaitsee tontin keskivaiheilla. Itäpuolella kasvaa lehtipuita, pohjoispuolella omenapuita, pensaita ja kukkaistutuksia. Pensasaita rajaa pihapiiriä Valtakadun sekä Koulukadun puolelta.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on hyväkuntoinen ja ympärivuotisessa asuinkäytössä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen

16. Historiallinen

17. Maisemallinen

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 26.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Koivumäki
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-62
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Asutustila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koulukatu 21, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Anneli ja Taisto Kulmala, Koulukatu 21, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	asuminen	varastointi, sauna?
Alkup.käyttö	asuminen	varastointi, sauna
Rak.aika	1940-l	1940-l
Suunnittelija	(Tyyppitalo)	
Kerrosluku	1,5	1
Perusta	betoni	betoni
Runko	ranko?	ranko
Kattomuoto	satula	satula
Kate	betonitiili	profiilipelti
Vuoraus	vaakalauta	pystylauta peiterimoin
Ulkoväri	vaaleansin.valk.	keltainen, valk.
Kunto	hyvä	hyvä
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu yhteislohkomisessa vuonna 1953 Alasen talosta. Kiinteistö on entinen asutustila. Se on ympärivuotisessa asuinkäytössä.

Rakennus 1: 1940-luvulla rakennettu asuinrakennus on tehty samojen piirustusten pohjalta kuin alueen muutkin samaan aikaan rakennetut asuinrakennukset. Se on betoniperustainen. Runko on todennäköisesti rankoa ja vuorattu vaakalaudoin. Vuoraus on maalattiin vaaleansiniseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on betonitiili.

Rakennus on peruskorjattu todennäköisesti 1980-2001 välisenä aikana. Kattomateriaali lienee alkuperäinen, mutta muut materiaalit on uusittu peruskorjauksen yhteydessä. Ikkunoiden alkuperäinen tyyli on säilytetty uudistuksen yhteydessä.

Rakennus 2: betoniperustainen, rankorunkoinen saunan ja varastotilaa käsittävä rakennus on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on valkoinen, ovet ruskeat. Satulakaton katteena on profiilipelti. Rakennus lienee alkuperäisessä asussaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koulukatu 21:ssä nk. Alakylän alueella, kadun pohjoispäässä.

pihapiirissä on kolme rakennusta, päärakennus pohjoissivulla, saunarakennus eteläsivulla ja autokaton länsisivulla. Pihamaa on avointa kenttää. Päärakennuksen ympärillä on kukkaistutuksia.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympärivuotisessa käytössä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen

16. Historiallinen

x

17. Maisemallinen

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Manula
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä/Kostula 408-3-57/411-1-57
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Asutustila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koulukatu 49, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Alice Smeds, Koulukatu 49, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1946/1947
Suunnittelija	(Tyyppitalo)
Kerrosluku	1,5
Perusta	betoni
Runko	ranko
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	mineriittilevy
Ulkoväri	valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö sijaitsee Kostulan ja Järvenkylän kylien rajalla ja kuuluu puoliksi kumpaankin kylään. Kiinteistö on lohkottu yhteislohkomisessa vuonna 1953 kummastakin kylästä yhtäaikaan. Manula on asutustila ja edelleen alkuperäisen asukkaan omistuksessa.

Omistaja Alice Smeds kertoo, että rakennuksia rakennettaessa tehdas toimi lainojen takaajana. Muuttokuorma tuotiin taloon tehtaan hevosella ja kärryillä. Myös materiaalien hankinnassa tehdas auttoi ja jopa edellytti, että laudat ym. tarvikkeet ostettiin tehtaan kautta. Materiaaleja hankittiin silti muualtakin ja tiilimuurien tiilet on Manulassa tehty itse. Omistaja muistaa myös, että kaikki Koulukadun eteläpuolen rakennukset rakennettiin yhtäaikaan. Piirustukset olivat samat, eikä niistä saanut ilman lupaa poiketa. Jopa Manulan toiseen kamariin sijoitettavaa keittiötä varten piti hankkia erillinen lupa. Muiden asuntojen keittiö on sijoitettu eteisen taakse. Myös huoneiden nimitykset ovat kaikissa alueen taloissa olleet samat: eteinen, keittiö, välikamari ja peräkamari.

Alkuperäinen 1940-luvulla rakennettu varasto- ja saunarakennus paloi 1970-luvulla ja tilalle rakennettiin uusi.

Rakennus 1: Betoniperustainen, rankorunkoinen rakennus on vuorattu mineriittilevyin. Satulakaton katteena on betonitiili. Eteläsivun puolella on umpikuisti. Kuistin päällä on parveke ja sen yllä pulpettilapteen kaaveli. Ikkunat ovat alkuperäisiä kaksi- ja kolmijakoisia pystyikkunoita.

Rakennus on tehty samojen piirustusten mukaan kuin kaikki Koulukadun samaan aikaan rakennetut asuinrakennukset. Rakennuksessa on keittiö, eteinen ja kaksi huonetta. Vintillä on yksi huone. Manulan keittiö on alkuperäisistä piirustuksista poiketen rakennettu toisen kamarin paikalle.

Vintille alunperin piirustusten mukaan suunnitelluista kahdesta huoneesta rakennettiin vain yksi. Muu osa vintistä jätettiin varastotilaksi. Eteisestä kuljetaan kellariin ja vinttiin päinvastaisessa järjestyksessä kuin piirustusten mukaan ja muissa alueen asuinrakennuksissa.

Rakennuksessa tehtiin peruskorjaus 1950-60-lukujen vaihteessa. Keittiön suuri leivinuuni purettiin tuolloin ja tilalle hankittiin pienempi puuliesi. Kamareiden peltiuunit jätettiin jäljelle. Lattiamattojen alla on jäljellä alkuperäinen lautalattia. Lautakatot ja seinien pinkopahvit ovat edelleen alkuperäiset. Samoin keittiön kaapistot.

Kuisti muutettiin ajanmukaiseksi 1950-60-luvulla. Rakennus vuorattiin mineriittilevyin. Ikkunat on kuitenkin säilytetty alkuperäisinä kaksi- ja kolmijakoisina pystyikkunoina.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koulukatu 49:ssä, nk. Keskikylän eli Kyrönkadun ja Kirkkokadun välisellä alueella.

Pihapiiri avautuu etelä puolelle. Päärakennus sijaitsee tontin pohjoisreunalla ja varasto- ja saunarakennus eteläreunalla. Puutarhassa kasvaa vanhoja omenapuita, pensaita ja kukkaistutuksia. Suuri osa istutuksista on alkuperäisiä, kuten on pihapiiriä tiestä ja lännen puoleisesta naapurikiinteistöstä rajaava kuusiaitakin.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympärivuotisessa käytössä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen

16. Historiallinen x

17. Maisemallinen x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Alice Smeds

Tyttäret Smeds

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Mäkirinne
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-61
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koulukatu 57, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Mansikkamäki, Koulukatu 57, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen, liiketoiminta
Rak.aika	1950-l
Suunnittelija	
Kerrosluku	1,5
Perusta	betoni
Runko	ranko
Kattomuoto	satula
Kate	tiilijäljitelmäpelti
Vuoraus	pystylauta peiterimoin
Ulkoväri	keltainen, valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu Alasen talosta. Se ei ole asevelitalo, vaan rakennettu asevelikylän alueelle myöhemmin. Kiinteistössä piti alunperin liiketilaansa vaatturi Mäkinen. Myöhemmin kiinteistö muutettiin pelkästään asuinrakennukseksi. Se on ympärivuotisessa asuinkäytössä.

Rakennus 1: betoniperustainen, rankorunkoinen 1950-luvun asuinrakennus on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on tiilijäljitelmäpelti. Eteläsivun puolella on umpikuisti. Kuistin päällä on pulpettilappeinen kaaveli. Ikkunat ovat kaksi- ja kolmijakoisia pystyikkunoita. Yläosassa, kummallakin sivulla on haukanikkunat. Kellarikerroksen kapea ikkunarivi kiertää sokkelissa.

Rakennusta lienee jonkin verran uudistettu alkuperäisen tyylin mukaisesti. Havaittavia muutoksia ulkoasuun ei ole tehty.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koulukatu 57:ssä. Se on osa asevelikylän aluetta, jota kutsutaan nk. Keskikyläksi.

Pihapiiri avautuu muiden samalla puolen katua sijaitsevien kiinteistöjen tapaan etelän suuntaan. Rehevä puutarha ympäröi Pihapiiriä kaikilta sivuilta. Siinä kasvaa mm. vanhoja omenapuita ja kukkaistutuksia.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympärivuotisessa käytössä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

- 15. Rakennushistoriallinen x
- 16. Historiallinen
- 17. Maisemallinen x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Salonen
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-59
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Asutustila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koulukatu 45, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Aune Salonen (k.2001)Koulukatu 45

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	ei käytössä	ei käytössä
Alkup.käyttö	asuminen	varastointi, sauna
Rak.aika	1945(1940-49)	1940-l
Suunnittelija	(Tyyppitalo)	
Kerrosluku	1,5	1
Perusta	betoni	betoni
Runko	ranko?	ranko
Kattomuoto	satula	satula
Kate	betonitiili	kolmiorimahuopa
Vuoraus	mineriittilevy pystylauta peiter.	
Ulkoväri	keltainen, ruskea	keltainen, valkoinen
Kunto	hyvä	hyvä
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu Alasen talosta yhteilohkomisessa vuonna 1953 asutustilaksi. Kiinteistö oli vuoteen 2001 asti alkuperäisen asukkaan hallussa. Inventointihetkellä se oli ollut jonkin aikaa tyhjiällä.

Rakennus 1: Vuoden 1945 paikkeilla, kadunvarren muiden samaan aikaan rakennusten kanssa saman tyyppiinrakennuksen pohjalta, rakennettu asuinrakennus on betoniperustainen. Sen runko on hirttä tai rankoa, Vuoraus on 1960-70-lukujen aikana muutettu mineriittilevyksi ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on ruskea. Eteläsivun puolella on umpikuisti. Kuistin ikkunat lienee uudelleen vuorauksen aikaan muutettu suuriruutuisiksi tuuletusikkunallisiksi alkuperäisten kaksi- ja kolmijakoisten pystyikkunoiden sijaan. Muut ikkunat ovat alkuperäisiä.

Rakennus 2: todennäköisesti alkuperäinen 1940-luvulla rakennettu puuavajan ja saunan käsittävä rakennus on betoniperustainen. Sen hirsirunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattukeltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on kolmiorimahuopa. Rakennuksen alkuperäinen tyyli on säilynyt.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koulukatu 45:ssä nk. Keskikylän eli Kyrönkadun ja Kirkkokadun välisellä alueella.

Sen pihapiiri avautuu etelän suuntaan. Päärakennus sijaitsee Koulukadun varrella, alueen pohjoisreunalla. Tontin eteläreunassa on varasto ja sauna. Rakennuksia ympäröivät nurmikko, omenapuut ja marjapensaat.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ennen pitkää käytössä. Niillä ei ole kaavallisia uhkatekijöitä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

- 15. Rakennushistoriallinen
- 16. Historiallinen x
- 17. Maisemallinen x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Takahuhta
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-24
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Mäkitupa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Alasentie 10, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	asuminen	varastointi, puuvaja/sauna
Alkup.käyttö	asuminen	varastointi, puuvaja/sauna
Rak.aika	1920-32	1920-60-l
Suunnittelija		
Kerrosluku	1,5	1
Perusta	betonipilari	betoni
Runko	hirsi	ranko?
Kattomuoto	mansardi	satula
Kate	betonitiili	aaltopelti
Vuoraus	pystylauta	limilauta
Ulkoväri	keltainen, valkoinen	keltainen, valkoinen
Kunto	hyvä	hyvä
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu Alasen talosta vuonna 1932. Kiinteistö lienee kuulunut "maalaisiksi" kutsuttuun alueeseen, jonka lohkomisia ei taajaväkiselle yhdyskunnalle säädetyt maanmyyntilait koskeneet. Sen vuoksi lohkominen on tapahtunut aiemmin kuin lähempänä entistä ydinkeskustaa. Kiinteistö lienee lohkomiseensa asti ollut taksvärkkitorppa. Se on nykyisin ympärivuotisessa asuinkäytössä.

Rakennus 1: Asuinrakennuksen perustuksena on betonipilari. Hirsirunko on vuorattu pystylaudoin ja maalattu vaaleankeltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Mansardikaton katteena on betonitiili. Rakennuksen eteläsivulla on umpikuisti, jonka pulpettilapteen keskellä on kaaveli. Kuistin oven päällä on viisiruutuinen nk. kamaikkuna. Kuistin ovenvierus- ja sivuikkunat on välipuittein jaettu kuuteen suurempaan ja yläosasta neljään pieneen ruutuun. Muut ikkunat on todennäköisesti 1970-80-lukujen aikana vaihdettu suuriruutuisiin tuuletusikkunallisiin. Päätykolmioiden yläosassa olevat lunetti-ikkunat lienevät alkuperäiset. Kuisti on joko alkuperäinen tai rakennettu melko varhaisessa vaiheessa. Ulko-ovi on vaihdettu todennäköisesti ikkunaremontin aikaan 1970-80-luvulla uuteen.

Rakennus on ulkoisesti samantyylinen kuin useimmat keskustan alueen säilyneet, mansardikattoiset 1920-30-lukujen vaihteen pientalot. Alkuperäinen tyyli on vielä osittain jäljellä.

Rakennus 2: Betoniperustainen, todennäköisesti rankorunkoinen, saunan ja varastotilaa käsittävä rakennus, on vuorattu limilaudoin ja maalattu vaaleankeltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on aaltopelti. Rakennuksen kaikki kolme sisäänkäyntiä on pohjoissivulla. Rakennus on rakennettu 1930-60-luvun välisenä aikana. Esim. limilautavuoraus viittaa 1950-60-lukuihin.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Alasentie 10:ssä ja muodostaa kahden muun vanhan kiinteistön, Rajamaan ja Hietikon kanssa alueellisen kokonaisuuden, jota kaikilta sivuilta ympäröi uudempi rakennuskanta.

Kiinteistön pihapiiri yhtyy pohjoisessa Rajamaan ja etelässä Hietikon pihapiiriin. Vanhassa puutarhassa kasvaa omenapuita, marjapensaita ja kukkaistutuksia.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympärivuotisessa käytössä. Kiinteistö sijaitsee kolmen vanhan kiinteistön muodostamalla alueella. Rakennusten ja pihapiirin kunnostusten yhteydessä alkuperäinen tyyli tulisi ottaa huomioon.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen

16. Historiallinen x

17. Maisemallinen x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori.Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Rajamaa
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-25
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Valtakatu 69, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Pirkko Mäkinen, Valtakatu 69, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	asuminen	varastointi
Alkup.käyttö	asuminen	varastointi
Rak.aika	1920-1932	1932-1959
Suunnittelija		
Kerrosluku	1+1	1
Perusta	betoni	betoni
Runko	hirsi/ranko	ranko
Kattomuoto	auma	satula
Kate	saumapelti	aaltopelti
Vuoraus	pystylauta peiterimoin	limilauta
Ulkoväri	keltainen, vihreä	keltainen, vihreä
Kunto	hyvä	hyvä
Erityispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin Alasen talosta vuonna 1932. Alunperin kiinteistössä asui useita perheitä ja sen asuinrakennuksessa oli yhteensä neljä eri huoneistoa. 1950-luvulla rakennuksen vinttikerros paloi. Kiinteistö kunnostettiin. Se on ympärivuotisessa asuinkäytössä.

Rakennus 1: Betoniperustainen, kaksikerroksinen asuinrakennus rakennettiin todennäköisimmin 1920-30-lukujen vaihteessa. Se on alaosastaan hirsirunkoinen ja yläosasta rankorunkoinen. Runko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on vihreä. Aumakaton katteena on saumapelti. Itäsivun puolella on kaksikerroksinen kuisti. Ikkunat ovat kuusiruutuiset.

Rakennus oli alunperin mansardikattoinen ja 1,5-kerroksinen, kuten naapurikiinteistön, Takahuhdan, asuinrakennus. Sen vinttikerros paloi todennäköisesti 1950-luvun paikkeilla ja se rakennettiin uudelleen. Tuolloin katto muutettiin ajanmukaisesti aumakatoksi. Kuisti rakennettiin kaksikerroksiseksi. Rakennus on ulkoisesti 1950-luvun asussa.

Rakennus 2: Todennäköisesti asuinrakennuksen kanssa samoihin aikoihin tai viimeistään 1950-luvulla rakennettu varastorakennus on betoniperustainen. Sen rankorunko on vuorattu limilaudoin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on vihreä. Rakennus lienee lähes alkuperäisessä asussaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Valtakatu 69:ssä Viljakkalaan ja Ikaalisiin johtavien teiden risteyksessä. Alue muodostaa kahden muun vanhan kiinteistön kanssa pienen kokonaisuuden, jota kaikilta sivuilta ympäröi uudempi rakennuskanta.

Rehevän pihapiirin keskivaiheilla sijaitsevia rakennuksia ympäröi nurmikko ja vanhat omenapuut. Eteläpuolella alue yhdistyy Takahuhdan pihapiiriin.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympärivuotisessa asuinkäytössä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Paula Tervo, Kyröskosken perinneyhdistyksen puheenjohtaja

24. LIITTEET

Liite1: Asemapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 27.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Suopelto
4. Kylä/rek.no	Järvenkylä 408-3-74
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Koulukatu 1, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Marry Katajamäki ja Jouni Varpio, Koulukatu 1

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1	2
Nyk.käyttö	asuminen	varastointi, sauna/ hellahuone
Alkup.käyttö	asuminen	varast.,sauna, suutarin versta, navetta,kellari
Rak.aika	1930	1930-l
Suunnittelija		
Kerrosluku	1+1	1
Perusta	betonipilari	betoni
Runko	hirsi	ranko
Kattomuoto	mansardi	satula
Kate	saumapelti	aaltopelti
Vuoraus	pystylauta peiter.	pystylauta peiter.
Ulkoväri	keltainen, valk.	keltainen, valk.
Kunto	hyvä	hyvä
Eriyispiirteet		

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö on lohkottu yhteislohkomisessa vuonna 1953 Alasen talosta. Varasto- ja saunarakennuksessa toimi ennen suutarin versta. Kiinteistö on 1990-luvun aikana useita vuosia tyhjillään ja huonokuntoinen, mutta vuonna 2000 sen ostivat maalarimestari Marry Katajamäki ja retaurointimestari Jouni Varpio ja entisöivät kiinteistön uudelleen asuinkuntoon.

Rakennus 1: Vuonna 1930 rakennetun asuinrakennuksen perusta on betonia. Hirsirunko on vuorattu peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu keltaiseksi. Listoitus on valkoinen. Mansardikaton katteena on saumapelti. Länsisivun puolella on avokuisti. Ikkunat ovat kuusiruutuisia. Päätykolmioissa on lunetti-ikkuna.

Rakennuksessa on kaksi kerrosta. Alakerroksessa on keittiö ja kaksi huonetta sekä eteinen. Vinttikerroksessa on neljä huonetta. Rakennukseen tehtiin vuosikymmenten aikana pieniä muutoksia ennen v. 2000-2001 peruskorjausta. Rakennus kunnostettiin alkuperäistä tyyliä ja vanhoja työtapoja kunnioittaen. Alkuperäiset rakenteet pyrittiin säilyttämään mahdollisuuksien mukaan. Alakerran toiseen kamariin on tehty pesutilat ja wc. Eteiseen aiemmin rakennettu wc purettiin. Olohuoneen/ salin laualattia rakennettiin uudelleen Snappertunan kirkon lattiaalustoista. Eteisen peiliövi teetettiin alkuperäisen mallin mukaan Ikaalisten ammattikorkeakoululla. Huoneiden peltiuunit ovat alkuperäisinä jäljellä ja käytössä. Keittiössä on puuliesi. Vinttikerroksen katot ja lattiat ovat alkuperäisiä. Lappeiden alla olleiden matalien varastotilojen seinät purettiin ja tila otettiin osaksi huonetta.

Avokuistia on muutettu vähän. Kuistin sivuikkunat ovat suuret puolikaarenmuotoiset, pieniruutuiset ikkunat olivat alunperin Aaltosen kenkätehtaan ikkunoita.

Rakennus on ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan.

Rakennus 2: 1930-luvulla rakennetun pitkän sauna- ja varastorakennuksen perustus on betonia. Rankorunko on vuorattu Peiterimoitetuin pystylaudoin ja maalattu keltaiseksi. Satulakaton katteena on aaltoepelti.

Rakennuksessa on edelleen käytössä oleva sauna sekä saunakamari. Se toimii myös puuvajana, Entisestä suutarin verstaasta ei enää ole jäljellä mitään. Rakennuksen länsipäädyn puolella on kellari.

Ulkoisesti rakennus on lähes alkuperäisessä asussaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Koulukadun päässä, Koulukatu 1:ssä. Sen eteläpuolella on pieni pelto, joka rajoittuu naapuritonnttiin. Lännen puolella kulkee Koulukatu ja pohjoisen puolella Valtakatu

Pihapiiriä rajaa pohjoisen puolella korkea kuusiaita, joka kaadetaan , idän puolella sijaitsee saunarakennus. Puutarhassa kasvaa muutama omenapuu.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympärivuotisessa asuinkäytössä. Rakennukset on kunnostettu alkuperäistä tyyliä kunnioittaen ja ne tulisi säilyttää osana entistä työläis- ja käsityöläisasuinaluetta.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x	
16. Historiallinen		x
17. Maisemallinen		x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimen arkisto.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Jouni Varpio

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 13.7.2001

ALUEINVENTOINTILUETTELO

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Alue	Paukunperä
4. Kylä/kaupunginosa	Myllymäki 418
5. Omistajat	Kiinteistöt ovat yksityisomistuksessa

6. ALUEEN JA ALUEELLA OLEVIEN RAKENNUSTEN KUVAUS

Paukunperän alue sijaitsee entisellä Myllymäen kylän talojen Mattilan ja Eljaalan mailla. Alue rajoittuu lounaassa Turkimusojaan, lännessä Häijääntiehen ja idässä Valtakatuun. Se oli ennen niittyä. Alueen rakentaminen alkoi vasta vuonna 1927.

Nk. Paukunperän asuinalueen perustamiesta L. G. v. Bonsdorff kirjoittaa: "Ammattityömiehille perustettiin toinen asuntoryhmä Paukunperälle, suuren maantien vasemmalle puolen kappaleen matkaa etelään, entisen hiekkapaperitehtaan tontista." (1947, 282). Laurinsalon mukaan (1998, 28) asuinrakennukset olivat nimenomaan koneenkäyttäjien asuntoja.

Rakennuksista vanhimmat suunnitteli Tampereen kaupunginarkkitehtina toiminut Birger Federley. Kaksi ensimmäistä, hirsirunkoista, kahden perheen asuntoa rakennettiin alueen itäpuolelle vuonna 1927 ja vuoden päästä kaksi samanlaista, mutta tiilirunkoista, vinosti vastakkain, toiselle puolelle kujaa. Kujaa reunustettiin koivuun. 1940-luvulla Bertel Strömmer suunnitteli lisäksi neljä samankokoista asuinrakennusta täydentämään rakennettua kokonaisuutta. Suunnittelussaan hän mukaili Federleyn luomaa perusideaa. Federleyn klassistishenkinen tyyli on yksityiskohdiltaan rikkaampaa kuin Strömmerin funktionalistisen tyylin mukaan suunnitellut rakennukset. Mm. 9- ja 12-ruutuiset ikkunat muuntuivat Strömmerin suunnittelemissa rakennuksissa kaksi- ja kolmijakoisiksi. Myös päädyissä sijainneiden avokuistien muodot muutuivat Strömmerillä pelkistetyimmiksi.

Kaikki alueen rakennukset ovat jäljellä. Yksi Federleyn suunnittelema asuinrakennus on peruskorjattu 1980-luvulla ja itäsvun puoleiset ikkunat on korvattu uusilla tuuletusikkunallisilla. Myös yksi Strömmerin suunnittelema asuinrakennus on kunnostettu, todennäköisesti niinkään 1980-luvulla. Tuolloin mm. ikkunat on vaihdettu ajanmukaisiin suuriruutuisiin. Alkuperäiset puuvajan ja saunan käsittäneet ulkorakennukset on 1950-luvun tietämillä korvattu uusilla.

Suurin muutos tapahtui vasta äskettäin, kun alkuperäinen, pihapiirejä kujaa puolelta suojannut koivuaita kaadettiin kokonaan kujaa reunamilta.

7. ERIKSEEN LUETTELOIDUT KOHTEET

Joukola, Karmakka, Koskinen, Lahti, Mäki, Mäkirinne, Pusa ja Setälä

8. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistöjen rakennukset ovat hyvässä ja yksi asuinrakennus kohtalaisessa kunnossa. Niissä asutaan ympärivuotisesti. Alue asuinrakennuksineen on arvioitu maakunnallisesti arvokkaaksi kulttuurimaisemaksi.

9. LUETTELOIMISPERUSTE

Rakennushistoriallinen	x
Historiallinen	x
Maisemallinen	x

10. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maakunnallinen

11. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

12. VALOKUVAT

Ks. liite

13. LÄHTEET

V. Bonsdorff L. G. Kyröskosken tehtaat 1870-1945. Helsinki 1947.

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.

Laurinsalo Helena. Talot piipun juurella. 1998.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

14. LIITTEET

Liite 1: Ote kartasta, valokuvia

Liite 2: Kopio pitäjänkartasta v:lta 1929.

15. SUULLISIA TIETOJA ANTANEET

Paukunperän alueen asukkaat.

16. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ , päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Joukola
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-33
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Vuokramaa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Paukunperäntie
9. Omistaja ja omistajan osoite	J. Kangasniemi, Paukunperäntie, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Ny.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1929
Suunnittelija	Birger Federley
Kerrosluku	1+1+ kellari
Perusta	betoni
Runko	sementtitiili
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	sielä rappaus
Ulkoväri	vaalean vihreä, valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin yhteislohkomisessa vuonna 1984 Kyro Oy:n omistamasta, Myllymäen kylään kuuluvasta Paukunperän alueesta, joka alunperin kuului Eljaalan talon maihin. Lohkomisen yhteydessä kiinteistön nimeksi tuli Joukola. Asuinrakennuksen suunnitteli arkkitehti Birger Federley 1920-luvulla ja se on yksi alueen neljästä samanlaisesta kahden perheen rakennuksesta. Rakennukset muodostavat neljän uudemman peritalon kanssa kokonaisuuden, joka suunniteltiin paperitehtaan ammattityömiesten asuinalueeksi. Rakennus säilyi tehtaan työntekijöiden asuntona vuoden 1984 lohkomiseen asti. Ostoissa etujalle asetettiin tehtaan työntekijät.

Rakennus 1: Birger Federleyn suunnittelema asuinrakennus rakennettiin hieman kahden ensin rakennetun jälkeen, alueen itäreunalle, vuonna 1929. Se on betonitiilirunkoinen ja vuorattu sileällä rappauksella. Vuoraus on maalattu vaaleavihreäksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on betonitiili. Kummassakin päädyssä on kuisti ja sisäänäynti asuntoihin. Rakennus on nykyisin yhden perheen käytössä. Toinen kuisti on muutettu verannaksi, eikä sen kautta enää kuljeta ulos.

Alimman kerroksen ikkunat ovat yhdeksänruutuiset ja edelleen alkuperäiset. Kuistin vieressä on pieni kaksijakoinen pystyikkuna. Päätykolmioissa, kuistin päällä on yhdesänruutuinen vinttihuoneen ikkuna ja sen vieressä molemmin puolin kaunis, soikionmuotoinen, nelijakoinen ikkuna.

Rakennus on ulkoisesti alkuperäisessä asussa ja hyväkuntoinen.

Sisätiloissa on tehty joitakin muutoksia. Kahta erillistä asuntoa yhdistänyt väliseinä purettiin 1950-60-lukujen aikana entisen komeron kohdalta. Alkuperäiset korkkimatot vaihdettiin 1950-60-lukujen aikana muovimattoihin. Toiden asunnon keittiö muutettiin myöhemmin saunaksi ja pesutiloiksi sekä wc:ksi. Toinen keittiö sensijaan on lähes alkuperäinen ja jäljellä ovat edelleen myös Kyro Oy:n puuseppien rakentamat

keittiökaapistot. Samoin kummankin eteisen naulakot. Alkuperäisiä ovat myös peltiuunit sekä vinttihuoneen tiilinen pystyuuni, jotka ovat myös edelleen käytössä.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee kahden rakennusrivin idänpuoleisessa rivissä sen toiseksi pohjoisimpana asuntona.

Pihapiirissä kasvaa omenapuita ja marjapensaita. Rakennusta rajaa pensasaita, joka erottaa pihapiirit toisistaan.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympäri vuotisessa käytössä. Mahdollisten tulevien kunnostusten yhteydessä alkuperäinen, alueen rakennusten kanssa yhtenäinen tyyli tulisi ottaa huomioon. Rakennus tulisi säilyttää osana työläisaluuetta.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

KS. liite

22. LÄHTEET

Bertel Strömmerin kaavasuunnitelmaan perustuva kartta v. 1936. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen arkisto.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittaustoimisto. Tampere. Kyröskosken tehtaat 1870.1945. 75-vuotishistoria.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Jouko Kangasniemi

24. LIITTEET

Liite 1. Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvat

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Karmakka
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418 1-34
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Vuokramaa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Paukunperäntie 7
9. Omistaja ja omistajan osoite	Raija Ojaniemi, Paukunperänt.7, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1940-l
Suunnittelija	Bertel Strömmer
Kerrosluku	1+1+ vintti
Perusta	betoni
Runko	ranko
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	roiskerappaus
Ulkoväri	vaaleanvihreä, vaalea beige
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin yhteislohkomisessa vuonna 1984 Kyro Oy:n omistamasta Myllymäen kylään kuuluvasta alueesta, joka alunperin kuului Eljaalan talon maihin. lohkomisen yhteydessä kiinteistön nimeksi tuli Setälä. Kiinteistön asuinrakennuksen suunnitteli arkkitehti Bertel Strömmer 1940-luvulla. Se on yksi neljästä samanlaisesta kahden perheen asuintalosta alueella. rakennukset muodostavat neljän vanhemman paritalon kanssa kokonaisuuden, joka suunniteltiin Kyröskosken paperitehtaan ammattityömiesten asuinalueeksi. Rakennus säilyi työntekijöiden asuntona vuoden 1984 lohkomiseen asti.

Rakennus 1: Arkkitehti Bertel Strömmerin suunnittelema asuinrakennus on rakennettu 1940-luvulla. Siinä on kaksi asuin kerrosta sekä vinttikerros ja todennäköisesti kellari. Rakennus on betoniperustainen. Sen rankorunko on vuorattu roiskerappauksin ja maalattu vaaleanvihreäksi. Listoitus on vaalean beigen värinen. Satulakaton katteena on betonitiili. Asuntoihin kuljetaan päädyistä. Kummassakin päädyssä on avokuisti. Rakennus on nykyisin yhden perheen asuntona ja vain toinen kuisti on käytössä.

Rakennuksen alakerroksessa on kolmijakoiset pystyikkunat. Päätykolmioissa on kolme erillistä pystyikkunaa.

Rakennus näyttää olevan ulkoisesti lähes alkuperäisessä asussaan. Sisätiloihin tehdyistä muutoksista ei ole tietoja.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee kahdessa rivissä olevien n. "Paukunperän talojen" lännenpuoleisen rivin toiseksi pohjoisimpana.

Rakennusta ympäröi nurmikko jossa kasvaa viereisiä tontteja rajaavaa pensaikkoa.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö vaikuttaa hyväkuntoiselta ja se on ympärivuotisessa käytössä. Tulevien kunnostusten yhteydessä alueen rakennuskannan alkuperäinen tyyli tulisi ottaa huomioon. Rakennus tulisi säilyttää osana työläisaluetta.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kyröskosken tehtaat 1870-1945. 75-vuotishistoria. 1945
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.
Kiinteistöluettelo sekä muista kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimiston arkisto.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia.

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Lahti
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-38
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Paukunperäntie
9. Omistaja ja omistajan osoite	Lahti, Paukunperäntie, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1927
Suunnittelija	Birger Federley
Kerrosluku	1+1+kellari
Perusta	betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	sileä rappaus
Ulkoväri	vaaleanvihreä, valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin yhteislohkomisella vuonna 1984 Kyro Oy:n omistamasta, Myllymäen kylään kuuluvasta Paukunperän alueesta, joka alunperin kuului Eljaalan talon maihin. Lohkomisen yhteydessä kiinteistö nimeksi tuli Lahti. Asuinrakennuksen suunnitteli arkkitehti Birger Federley 1920-luvulla. Se on yksi alueen neljästä samanlaisesta kahden perheen rakennuksesta. Rakennukset muodostavat neljän uudemman paritalon kanssa kokonaisuuden, joka suunniteltiin Kyrökosken paperitehtaan ammattityömiesten asuinalueeksi. Rakennus säilyi tehtaan työntekijöiden asuntona vuoden 1984 lohkomiseen asti. Ostossa etusijalle asetettiin tehtaan työntekijät.

Rakennus 1: Arkkitehti Birger Federleyn suunnittelema asuinrakennus on alueen vanhin. Sen valmistumisvuosi on 1927. Se on hirsirunkoinen ja vuorattu sileällä rappauksella. Vuoraus on maalattu vaaleanvihreäksi, listoitus valkoiseksi. Satulakaton katteena on betonitiili. Rakennuksen kummassakin päässä on avokuisti. Ikkunat ovat yhdeksänruutuiset itäsivun puolella. Länsisivun puoleiset ikkunat on vaihdettu v. 1983 suuriruutuisiin tuuletusikkunallisiin. Päätykolmioissa kuistin yläpuolella on alkuperäinen yhdeksänruutuinen ikkuna ja sen molemmin puolin soikionmuotoinen, nelijakoinen ikkuna.

Rakennus on yhden perheen käytössä. Asuntoja erottavaa väliseinää ei kuitenkaan ole purettu, vaan asuntoihin kuljetaan omista päädyistään. Toinen asunto on asuinkäytössä, toista remontoitiin inventointihetkellä.

Kummassakin asunnossa on kolmen muun samanlaisen rakennuksen tavoin eteinen, vintin portaikko, keittiö sekä olohuone. Vinttikerroksessa on yksi huone ja varastotilaa. Asunnot ovat toistensa peilikuvia. Kunnostettavana oleva asunto on lähes akuperäisessä asussaan. Vain keittiön tiilinen liesiuuni on purettu. Peltiuuni on jäljellä kummankin asunnon olohuoneessa.

Ulkoisesti rakennuksen alkuperäinen asu on vielä suurelta osin jäljellä.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on hyväkuntoinen ja ympärivuotisessa käytössä. Asuinrakennukseen on suunnitteilla mittava ikkunaremontti, jonka tavoitteena on vaihtaa alkuperäiset ikkunat uusiin kolminkertaisiin. Tulevien kunnostusten yhteydessä olisi suotavaa noudattaa alueelle yhtenäistä tyyliä ja käyttää alkuperäisiä työtapoja ja materiaaleja.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Bertel Strömmerin kaavasuunnitelmaan perustuva kartta v. 1936. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimiston arkisto.

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimiston arkisto.

Kyröskosken tehdas 1870-1945. 75-vuotishistoria. 1945.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Lahti

24. LIITTEET

Liite 1. Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Mäki
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-37
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Vuokramaa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Paukunperäntie
9. Omistaja ja omistajan osoite	Tarja ja Esa Ryösä, Paukunperäntie, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1927
Suunnittelija	Birger Federley
Kerrosluku	1+1+kellari
Perusta	betoni
Runko	hirsi
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	sileä rappaus
Ulkoväri	valean vihreä
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin yhteilohkomisella vuonna 1984 Kyro Oy:n omistamasta, Myllymäen kylään kuuluvasta Paukunperän alueesta, joka alunperin kuului Eljaalan talon maihin. Lohkomisen yhteydessä kiinteistön nimeksi tuli Mäki. Asuinrakennuksen suunnitteli arkkitehti Birger Federley 1920-luvulla ja se on yksi alueen neljästä samanlaisesta kahden perheen rakennuksesta. Rakennukset muodostavat neljän uudemman paritalon kanssa kokonaisuuden, joka suunniteltiin Kyröskosken paperitehtaan ammattityömiesten asuinalueeksi. Rakennus säilyi tehtaan työntekijöiden asuntona vuoden 1984 lohkomiseen asti. Ostoisissa etusijalle asetettiin asuntojen sen hetkiset asukkaat eli tehtaan työntekijät.

Rakennus 1: Birger Federleyn suunnittelema asuinrakennus on toinen Paukunperän alueen kahdesta ensin rakennetusta hirsirunkoisesta asuinrakennuksesta. Rakennusvuosi on 1927. Runko on vuorattu sileällä rappauksella ja maalattu vaaleanvihreäksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on betonitiili. Rappaus on uusittu ja rakennus ulkoisesti kunnostettu muutama vuosi sitten, Ikaalisten ammattioppilaitoksen oppilastyönä.

Rakennus on yhden perheen asuntona. Sen kummassakin päässä on avokuisti. Alemman kerroksen sekä päätykolmioiden ikkunat ovat alkuperäiset.

Sisätiloihin tehdyistä muutoksista ei ole tietoja. Alkuperäisessä huonejaossa kumpaankin asuntoon kuului keittiö, olohuone sekä eteisaula, josta noustiin vinttiin. Vintissä oli kummallakin asunnolla yksi huone sekä varastotilaa.

Rakennus on ulkoisesti alkuperäisessä asussaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee kahdessa rivissä olevien nk. "Paukunperän talojen" lännen puoleisen rivin toiseksi viimeisenä.

Rakennusta ympäröi nurmikenttä, jolla kasvaa muutamia pensaita. Alue rajautuu pohjoisen ja etelän puolella naapurikiinteistöihin, idässä alueen läpi kulkevaan tiehen ja lännessä peltoon.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja ympärivuotisessa käytössä. Kunnostusten yhteydessä alueen alkuperäinen tyyli ja materiaalit on otettu huomioon. Rakennus tulisi säilyttää osana työväenasuinaluetta.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Bertel Strömmerin kaavasuunnitelmaan perustuva kartta v. 1936. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen arkisto.

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen arkisto.

Kyröskosken tehtaat 1870-1945. 75-vuotishistoria. 1945.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Mäkirinne
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-30
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Paukunperäntie, 39200 Hämeenkyrö
9. Omistaja ja omistajan osoite	Marja-Leena ja Jouko Pitkänen, Paukunperäntie

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1940-l
Suunnittelija	Bertel Strömmer
Kerrosluku	1+1+vintti
Perusta	betoni
Runko	ranko
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	roiskerappaus
Ulkoväri	vaaleanruskea, vihreä
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin yhteislohkomisella vuonna 1984 Kyro Oy:n omistamasta Myllymäen kylään kuuluvasta Paukunperän alueesta, joka alunperin kuului Eljaalan talon maihin. Lohkomisen yhteydessä kiinteistön nimeksi tuli Pitkänen. Kiinteistön asuinrakennus on arkkitehti Bertel Strömmerin suunnittelema. Se on yksi neljästä samanlaisesta kahden perheen asuintalosta alueella. Rakennukset muodostavat neljän vanhemman paritalon kanssa kokonaisuuden, joka suunniteltiin Kyrökosken paperitehtaan ammattityömiesten asuinalueeksi. Rakennus säilyi työntekijöiden asuntona vuoden 1984 lohkomiseen asti. Ostoissa etusijalle asetettiin tehtaan työntekijät.

Rakennus 1: Arkkitehti Bertel Strömmerin suunnittelema asuinrakennus on rakennettu 1940-luvulla. Siinä on kaksi varsinaista asuin kerrosta sekä vintti ja kellari. Perusta on betonia. rankorunko on vuorattu roiskerappauksin ja maalattu vaalealla beigellä. Satulakaton katteena on betonitiili. asuntoihin kuljetaan päädyistä. Kummassakin päädyssä on avokuisti.

Asunto on jo pitkään ollut yhden perheen asuntona ja asuntoja erottava väliseinä on välillä purettu, mutta rakennettu myöhemmin uudelleen. Sisätiloihin tehdyistä muista muutoksista ei ole tietoja. Ulkoisesti rakennus on lähes alkuperäisessä kunnossaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee kahdessa rivissä olevien nk. "Paukunperän talojen" lännenpuoleisessa rivissä sen eteläisimpänä rakennuksena.

Pihapiiri rajautuu etelänpuolelta metsään ja muilta suunnilta naapurikiinteistöihin. Rakennusta ympäröi laaja nurmikko, jossa kasvaa omenapuita ja pensaita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistön rakennukset ovat hyväkuntoisia ja käytössä. Niillä ei ole kaavallisia uhkatekijöitä.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimiston arkisto.
Kyröskosken tehtaot 1870-1945. 75-vuotishistoria. 1945.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Asukas Tomi Pitkänen

24. LIITTEET

Liite 1. Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Piikkilä
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-35
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Vuokramaa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Paukunperäntie 8, 39200 Kyröskoski
9. Omistaja ja omistajan osoite	Elli Piikkilä, Paukunperäntie 8, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1940-1949
Suunnittelija	Bertel Strömmer
Kerrosluku	1+1
Perusta	betoni
Runko	ranko
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	roiskerappaus
Ulkovärit	vihreä, valkoinen
Kunto	kohtalainen
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin v. 1984 Kyro Oy:n omistamasta Myllymäen kylään kuuluvasta Paukunperän alueesta, joka alunperin kuului Eljaalan talon maihin. Lohkomisen yhteydessä kiinteistön nimeksi annettiin ?. Kiinteistön asuinrakennus on arkkitehti Bertel Strömmerin 1940-luvulla suunnittelema. Se on yksi neljästä samanlaisesta kahden perheen asuintalosta alueella. Rakennuksen muodostavat neljän vanhemman paritalon kanssa kokonaisuuden, joka suunniteltiin nimenomaan Kyröskosken paperitehtaan ammattityömiesten asuinalueeksi. Rakennus säilyi työntekijöiden asuntona vuoteen 1984, jolloin koko alue lohkottiin yhteislohkomisessa itsenäisiksi kiinteistöiksi. Ostoissa asetettiin etusijalle tehtaan työntekijät.

Rakennus 1: Arkkitehti Bertel Strömmerin suunnittelema kahden asunnon asuinrakennus on rakennettu 1940-luvulla. Siinä on kaksi asuinkerrosta sekä avovintti ja kellarikerros. Perusta on betonia. Runko on rankorakenteinen ja vuorattu roiskerappauksin. Rappaus on maalattu vihreäksi ja listoitus valkoiseksi. Satulakaton katteena on betonitiili. Asuntoihin kuljetaan päädyistä. Kummassakin päädyssä on avokuisti. Alakerroksen ikkunat ovat kaksijakoiset pystyikkunat. Päädyissä kuistien vieressä on kaksi pientä neliöikkunaa ja katon rajassa kaksi haukanikkunaa. Päätykolmioissa on kolme yksittäistä pystyikkunaa ja niiden yläpuolella avovintin ikkuna.

Rakennuksessa on kaksi asuinkerrosta. Pohjakaavaltaan asunnot ovat toistensa peilikuvia. Asunnot ovat saman asukkaan käytössä. Rakennus on ulkoisesti alkuperäisessä asussaan ja kohtalaisessa kunnossa. Katto on kunnostuksen tarpeessa.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee Kirkonkylän ja Kyröskosken välillä kulkevan tien varrella vastapäätä Kyröskosken urheilukenttää. Rakennus sijaitsee kahdessa rivissä olevien rakennusten idänpuoleisen rivin pohjoisimpana rakennuksena.

Pihapiiri on ruohottunut ja hoitamaton. Se lienee niinikään alkuperäisessä asussa ja siinä kasvaa mm. vanhoja omenapuita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Asuinrakennus on kohtalaisessa kunnossa ja kaipaisi kunnostusta. Kunnostus tulisi suorittaa alkuperäistä tyyliä kunnioittaen ja säilyttää osana Paukunperän alueelle 1920-40-lukujen aikana muodostettua työläisasuinalueetta.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

KS. liite

22. LÄHTEET

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittaustoimisto. Tampere.
Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan tekninen toimisto.
Kyröskosken tehtaot 1870-1945. Tehtaan 75-vuotishistoria.

23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

Liite 1. Pohjapiirros, asemapiirros, valokuvat

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Pusa/ Koskinen
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-32/ 418-1-31
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Lohkotila
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Paukunperäntie
9. Omistaja ja omistajan osoite	

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1928-1929
Suunnittelija	Birger Federley
Kerrosluku	1+1+vintti
Perusta	betoni
Runko	betonitiili
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	sielä rappaus
Ulkoväri	vaalean vihreä, valkoinen
Kunto	hyvä
Erytispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin yhteislohkomisella vuonna 1984 Kyro Oy:n omistamasta, Myllymäen kylään kuuluvasta Paukunperän alueesta, joka alunperin kuului Eljaalan talon maihin. Lohkomisen yhteydessä asuinrakennuksesta perustettiin kaksi kiinteistöä, joiden nimiksi tuli nimeksi Pusa ja Koskinen. Asuinrakennuksen suunnitelti arkkitehti Birger Federley 1920-luvulla ja se on yksi alueen neljästä samanlaisesta kahden perheen rakennuksesta. Rakennukset muodostavat yhdessä neljän uudemman paritalon kanssa kokonaisuuden, joka suunniteltiin Kyröskosken paperitehtaan ammattityömiesten asuinalueeksi. Rakennus säilyi tehtaan työntekijöiden asuntona vuoden 1984 lohkomiseen asti. Ostoisia etusijalle asetettiin tehtaan työntekijät I. rakennuksen sen hetken asukkaat.

Rakennus 1: Birger Federleyn suunnittelema asuinrakennus valmistui pari vuotta myöhemmin kuin vastapäätä sijaitsevat 1927 valmistuneet kaksi hirsirunkoista rakennusta. Vuoden 1928-29 rakennuksessa on betoniperustus. Betonitiilinen runko on vuorattu sileällä rappauksella ja maalattu vaaleanvihreäksi. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on betonitiili. Alemman kerroksen yhdeksänruutuiset ikkunat ovat alkuperäiset. Samoin muut, vinttikerroksen sekä sen vieressä olevat soikionmuotoiset ikkunat. Päädyissä on avokuistit.

Rakennuksen huoneen ja keittiön sekä eteisaulan käsittävät asunnot ovat kummatkin eri perheen käytössä. Asuntoihin kuuluu myös vinttikerroksen huone ja varastotila. Rakennuksessa on lisäksi kaksi erillistä kellaria.

Inventoidun asunnon sisätiloissa on tehty pieniä kunnostustöitä. Lattioiden alkuperäiset korkkimatot on vaihdettu uusiin muovimattoihin. Katto on levytetty haltex-levyillä. Alla on alkuperäinen lautakatto. Pohjakaava on alkuperäinen.

Rakennus on ulkoisesti alkuperäisessä asussaan.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee kahdessa rivissä olevien nk. "Paukunperän talojen" lännenpuoleisen rivin toiseksi eteläisimpänä rakennuksena.

Pihapiiri jakautuu kahteen erilliseen piha-alueeseen, joiden rajana on rakennuksen keskellä kulkeva pensasaita. Kummassakin pihassa kasvaa marjapensaita ja omenapuita. Pihapiirin kaksi vanhaa omenapuuta ovat alkuperäisiä. Muu kasvillisuus on istutettu jälkepäin.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on hyväkuntoinen ja asuinkäytössä. Tulevien kunnostusten yhteydessä alueen alkuperäinen, yhtenäinen tyyli tulisi ottaa huomioon. Rakennus tulisi säilyttää osana työläisasuinaluetta.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Maakunnallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

Ks. liite

22. LÄHTEET

Bertel Strömmerin kaavasuunnitelmaan perustuva kartta v. 1936. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen arkisto.

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan teknisen toimen arkisto.

Kyröskosken tehtaat 1870-1945. 75-vuotishistoria. 1945.

Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere.

23. SUULLISIA TIETOJA

Omistaja Pusa

24. LIITTEET

Liite 1: Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

KOHDEINVENTOINTI

1. Lääni	Länsi-Suomi
2. Kunta	Hämeenkyrö
3. Kohde	Setälä
4. Kylä/rek.no	Myllymäki 418-1-34
5. Kaup.osa/Kortteli/Talo	
6. Kohdetyyppi	Vuokramaa
7. Peruskartta/Koordin.	
8. Osoite	Paukunperäntie 1
9. Omistaja ja omistajan osoite	Pentti Virtanen, Paukunperäntie 1, 39200 Kyröskoski

10. RAKENNUKSEN KUVAUS

Rakennus n:o	1
Nyk.käyttö	asuminen
Alkup.käyttö	asuminen
Rak.aika	1940-1945
Suunnittelija	Bertel Strömmer
Kerrosluku	1+1+vintti + kellari
Perusta	betoni
Runko	ranko
Kattomuoto	satula
Kate	betonitiili
Vuoraus	roiskerappaus
Ulkoväri	vaalea beige, valkoinen
Kunto	hyvä
Erityispiirteet	

11. RAKENNUSHISTORIA

Kiinteistö lohkottiin yhteislohkomisessa vuonna 1984 Kyro Oy:n omistamasta Myllymäen kylään kuuluvasta Paukunperän alueesta, joka alunperin kuului Eljaalan talon maihin. Lohkomisen yhteydessä kiinteistön nimeksi tuli ?. Kiinteistön asuinrakennus on arkkitehti ? : n 1940-luvulla suunnittelema. Se on yksi neljästä samanlaisesta kahden perheen asuintalosta alueella. rakennukset muodostavat neljän vanhemman paritalon kanssa kokonaisuuden, joka suunniteltiin Kyröskosken paperitehtaan ammattityömiesten asuinalueeksi. Rakennus säilyi työntekijöiden asuntona vuoden 1984 lohkomiseen asti. Ostoissa etusijalle asetettiin tehtaan työntekijät.

Rakennus 1: Arkkitehti Bertel Strömmerin suunnittelema asuinrakennus on rakennettu 1940-luvulla. Siinä on kaksi varsinaista asuinkerrosta sekä vintti ja kellari. Perusta on betonia. Rankorunko on vuorattu roiskerappauksin ja maalattu vaalealla beigellä. Listoitus on valkoinen. Satulakaton katteena on betonitiili. Asuntoihin kuljetaan päädyistä. Kummassakin päädyssä on avokuisti. Alakerroksen alunperin kaksijakoiset pystyikkunat on todennäköisesti 1980-luvun aikana vaihdettu suuriruutuisiin tuuletusikkunallisiin. Rakennus on yhden perheen käytössä ja toinen kuisti on otettu vapaa-ajan käyttöön eikä sen kautta enää kuljeta ulos. Muita ulkoisia muutoksia rakennuksessa ei ole ja pääsääntöisesti se edustaa 1940-luvun tyyliä.

Sisätiloihin tehdyistä muutoksista ei ole tietoja.

12. LÄHIYMPÄRISTÖ

Kiinteistö sijaitsee kahdessa rivissä olevien nk. "Paukunperän talojen" idänpuoleisen rivin pohjoisimpana rakennuksena.

Pihapiiri lienee melko alkuperäisessä asussa. Siinä kasvaa mm. koivuja ja omenapuita.

13. SÄILYMISEDELLYTYKSET

Kiinteistö on hyvin hoidettu ja ympärivuotisessa asuinkäytössä. Tulevien kunnostusten yhteydessä alueen rakennuskannan alkuperäinen, yhtenäinen tyyli tulisi huomioida. Rakennus tulisi säilyttää osana työläisasuinaluetta.

14. LUETTELOINTIPERUSTE

15. Rakennushistoriallinen	x
16. Historiallinen	x
17. Maisemallinen	x

18. KULTTUURIHISTORIALLINEN ARVO

Paikallinen

19. OTE PERUSKARTASTA TAI ASEMAPIIRROS

Ks. liite

20. POHJAPIIRROS TAI TIETOJA SISÄTILOISTA

Ks. liite

21. VALOKUVAT

KS. liite

22. LÄHTEET

Kiinteistörekisteritietoja. Hämeenkyrön kunnan kiinteistötoimi.
Maarekisteri Hämeenkyrön kunnasta. Pirkanmaan maanmittauskonttori. Tampere

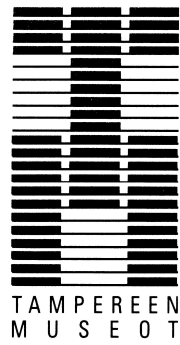
23. SUULLISIA TIETOJA

24. LIITTEET

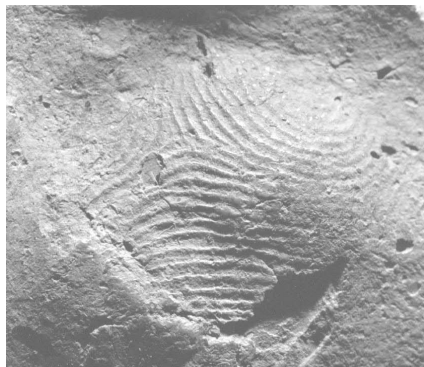
Liite 1. Asemapiirros, pohjapiirros, valokuvia

25. LOMAKKEEN TÄYTTÄJÄ, päiväys

Kirsi Niukko 31.7.2001

Tampereen museot
Maakunnallinen yksikkö
Rakennusinventointeja 2001

Kuva Tampereen museot/M.Kekkonen